

Yohaneņā den tikņā zo sām muyageip.

Sām muyage den.

¹ Narāk mân kârep oi kut ņāi ņāi muyagibap sâsâņ, zo Yesuņā kore arâpņā sām muyagem dâtnâņgobapkât Anutuņā Yesu dukuip. Yesu zâk sumbem aņā ņāi sâņgongi mem gem Yohane nâgâren gam dâtnom tirâpnogip. ² Oi Yohane nâņā Anutugât den sot Yesu Kristogât topņā ek nâņgâwan, zo sot kut ņāi ņāi nâmbutņā egâwan, zo sām muyagiwan.

³ Oi den kânņan âsageip, zi ņāi zâk a mâteziņan sâlâpkum ziņgâbap, zikņā sot den sâlâpkoi nâņgâm mem ândibi, zengât nâņga sâtâreņoot uap. Wangât, kut ņāi ņāi ekap ziren kulemguan, zi âsagibapkât narâkņā pâņkânok uap, zorat.

Kâmut nâmburân zagât, zengât mâsop den.

⁴⁻⁵ Yohane nâ Asia hânân Kristogât kâmut nâmburân zagât ândie, zengât ekap zi kulemguan.

Anutu zâk ândeipņā ândiap sot gâbap, zâkkâren gâbâ sot Kaapum imbaņā nâmburân zagât zâkkâren tâkņanğâmap, zâkkâren gâbâ sot Yesu Kristo zâkkâren gâbâ um lumbenâ sot tânzâņgozâņgoņ zengâren zimbap.

Yesu Kristo zâk sâi bonņā opmap, zâkņā kândom otniņgâm mumuņan gâbâ zarip. Oi hân dâp a kutâ, zengât Kembu patâ op ândiap.

Zâkñâ umñandâ gâsuniñgi gilâmñandâ tosaninâ gulipkoip. ⁶ Zâkñâ nen um topñan nâmban Ibânâ Anutu kore okñanğâm ândinatkat gâsum sâlâpnânğoi kâmut gakârâpnâ urâwen. Zâkkâren neule âsakñâ sot imbanâ zemñanğapñâ zem zâimâmbap. Zâkñâ kembu otñiñğâm ândim zâimâmbap. Zo perâkñak.

⁷ Nânğânek. Zâk unumunum kwâkñan gâi a aksik patânâ sinziñandâ ikpi. Oi a sum pârön parâwe, zen ârândân ikpi. Oi hân dâp a kâmutñâ kâmutñâ, ziñâ zâkkât umbâlâ op isebi. Den zo perâkñak.

⁸ Kembu Anutu, zâk itâ sap, “Nânak kândom sot bet. Nâ ândiwannâ ândian. Oi nâ gâbat. Nâ imbanâ mariñâ.”

Yohane Patimo tâunanân tâk namin tap sen pup egip.

⁹ Nâ zeñğât buku Yohane. Nen ârândân Yesu sot pâlâtân ândimñâ sâknam ândim kâtigem Anutu um topñan ândimen. Nâ Anutugât den sot Yesugât siñgi sâmbuyagewan, zorat Patimo tâunanân tâk namin nâbanetâ tarâwan. ¹⁰ Oi tap nânğâ kendon oi Tirik Kaapumñâ umnan mâtâp meip. Oi kândâtnan den patâ lâmun yatâ muyagei itâ nânğâwan. ¹¹ “Kut nâi nâi ikpan, zo ekabân kulemgumñâ Yesugât kâmut nâmburân zagât ândie, zeñğâren pâna âibap. Kâmut zo kamânziñâ itâ, Epeso, Simirina, Peagamon, Tiatira, Sarde, Piladelpia sot Laodikea kamân.”

Yohaneñâ Yesugât holi tobat egip.

¹² Oi nâ a den dâtnogip, zo ikpam puriksâwan. Puriksâm itâ egâwan. Kârâp âsakņâ nâmburân zagât goide kâtnâ tuutuuj egâwan. ¹³ Kârâp âsakņâ osetziņan nâi kiri egâwan. Zâk tobatņâ a yatâ. Hâmbâņâ kârep gei kirip. Oi dimâņan mâpaņ goide kâtnâ tuutuuj zo zeip. ¹⁴ Kâuk sâmotņâ zo kâukâu, kâu pula yatâ. Siņâ tobatņâ kârâp bâlam semap yatâ. ¹⁵ Kiņâ ko âin kât kâtikņâ kârâpņâ sem kuriņkomap yatâ. Oi diņâ too sâmbon kwamit yatâ. ¹⁶ Oi bik bongen sâņgelak nâmburân zâgât mem kirip. Lâuņan gâbâ sâu patâ nâi sâtnâ toren toren ga kirip. Oi si sâņgâņņâ mirâsiņ takâ zeri âsagemap, zo yatâ âsagem zeip.

Yesuņâ Yohane lumbenâ den dukuip.

¹⁷ Nâ tobatņâ yatâ ekņâ kiņ topņan gem mumuj yatâ op zewan. Ziandâ bik bonņandâ kwâknan pam itâ sâm dâtnogip, “Gâ mân keņgât ot. Nâ kândom sot bet. ¹⁸ Oi ândiândi mâriņâ, nâ. Nâ momņâ zaarâwanņâ ândim zâimâmbat. Oi mumuņâ sot sim mâtâp doodoonğun, zo nâņâ mem ândian. ¹⁹ Kut nâi nâi eksat, zo sot kut nâi zo itârâņ muyagibap sot bet muyagibap, zorat siņgi ârândâņ kulemguban. ²⁰ Oi bitnâ bongen sâņgelak nâmburân zagât sot âsakņâ nâmburân zâgât goide kâtnâ tuutuuj, zo aksik ek nâņgat, zorat topņâ dâgoga nâņgâ. Sâņgelak nâmburân zagât, zo Yesugât kâmut nâmburân zagât zeņgât galem a. Oi kârâp âsakņâ nâmburân zagât, zo kâmut nâmburân zagât.”

2

Buku orotņandâ mân buņ upap.

¹ “Epeso kamânân a kâmut ziņâ galem a, ziņaņgât den itâ kulemgū, ‘Sâņgelak nâmburân zagât bik bongen mem kinņâ kârâp âsakņâ nâmburân zagât goide kâtņâ tuutuun zorat oset-ziņan âim gâmap, zâkņâ gâgât den itâ sap, ² “Zen narâk dâp âkon buņ nepziņâ tuum kâtigime, zo sot orot mâmeziņâ zorat den siņgi gâi nâņgan. Zen bâliņ mâme a zeņgât âkonziņgâmap. Oi zorat a nâmbutņâ zen nen Aposolo sâme, sarâziņaņgât topņâ muyagiwe. ³ Epeso a zen nâgât op kâtigem âkon mân upme. Oi zen mân lorime, zo ek nâņgâm ândian.

⁴ Oi nâ itâ zorat zeņgât nâņga bâliņ opmap. Zen mârumņan umziņandâ gâsânowe, zo yatik narâk ziren mân ziap. Zo birâwe. ⁵ Mârūm op ândiwe, zo nâņgâm umziņâ melâņbi. Oi ândiwe yatigâk dum op ândibi. Zen umziņ mân melâņne zeņgâren gam kârâp âsakņâziņâ, zo lum pâmbat.

⁶ Nâi ko kut ņâi âlipņâ utne nâņga âlip opmap. Mem gulip kwâkwat a, Nikolau, zâkkât arâpņâ kut ņâi utne ekņâ âkon upme. Zo nâ yatik âkonimap.

⁷ Kaapumņâ Yesugât kâmut den dâzâņguap, zo kindapziņootņâ nâņgâm kwâtâtibi. Nâi zâk Satan sot agom kâtigem walâbap, zâk sumbemân Anutugât kâlam kutņâ Paradisi, zoren ândiândi nakkât bonņâ zemap, zo pinda nimbap.” ’ ”

Kembugât den mem ândim mumuņâ.

⁸ Yatâ sâmņâ itâ sâip, “Simirina kamânân a ambân kâmut ziņâ galem a, ziņaņgât den itâ

kulemgu, ‘Bet sot kândom, momņâ zaaripņâ gâgât den itâ sap. ⁹ “Zen sâknam kwâkņan hânân a giginâ ândime, zo nâņgan. (Oi zen umgât gom sambe imbaņâ zemziņņap.) Oi Yuda a nâmbutņandâ den bâliņ dâzâņgome, zo yatik nâņgan. Oi a zo, zen Yuda a bonņâ buņâ. Zen Sataņgât kâmurân gokņâ.

¹⁰ Zen sâknam dum nâņgâbi, zorat mân keņgât upi. Nâņgânek. Sataņ zâk mâsimâsikâyân zâmbanbap. Zeņgâren a nâmbutņâ tâk namin zâmbanbap. Oi zeņgâren sâknam patâ sirâm bâzagât yatâ zimbap. Oi ziņâ Kembugât den mem kâtigem ândine zâņgone munetâ zorat sâņgâņņâ ziņgâbat.

¹¹ Kaapumņâ Yesugât kâmut den dâzâņguap, zo kindapziņootņâ nâņgâm kwâtâtibi. Ņâi zâk Sataņ sot agom kâtigem walâbap, zo ko mumuņâ zagât, sim, zorâņ mân tâmbetkubap.” ’ ’

Bâliņņgât mâtâp mân lânbi.

¹² Yatâ sâmņâ itâ sâip, “Peagamoņ kamânân kâmut zeņgât galem a, ziņņgât den itâ kulemgu, ‘Sâu sâtņâ toren toren mem ândimapiņâ gâgât itâ sap, ¹³ “Zen kamân ândie, zo âlip nâņgan. Zoren Sataņņâ nep kâtikņâ tuumap. Zen kutsiņginâ târârak mem ândime. Oi den sâwan, zo lume. Um kâtik ziņâ kore anâ Antipa kuwe, narâk zoren nâgât den mem ândim mân loriwe.

¹⁴ Oi nâ zeņgât nâņga mâik ņâi bâliņ uap. Zeņgât kamânân a nâmbutņâ ândie, zen Bileamgât mâtâp lânme. Propete Bileam, zâk a kutâ Balakņâ Isirae a kâitzâņgoi bâliņ upigât dukuip. Oi zen lopiogât siņgi nalem nem kâmbu

konda sot piuriyâunzabân bagiwe. ¹⁵ Oi zengât kâmurân a nâmbutņâ zen mem gulip kwâkwat a Nikolau, zâkkât arâpņâ zengât mâtâp lân yatik urâwe. ¹⁶ Zorat zen umziņ melâņbi. Zen yatâ mân utne nâ zengâren kek gamņâ a yatâ zo kâsa otziņgâm lâunaņgât sâunaņdâ kârâziņgâbat.

¹⁷ Kaapumņâ Yesugât kâmut den dâzâņguap, zo kindapziņootņâ nâņgâm kwâtâtibi. Nâi zâk Sataņ sot agom kâtigem walâbap, zâk sumbemgât nalem kutņâ Mana, tik zeip, zo pindâbat. Oi kât kâukâu nâi pindâbat. Kât zoren kot unakņâ nâi zeî mâriņandâ zikņik ek nâņgâbap.” ’ ”

Isebegât mâtâp mân lâņbi.

¹⁸ Yatâ sâmņâ itâ sâip, “Tiatira kamânân kâmut zengât galem a, ziņaņgât den itâ kulemgû, ‘Anutu nanņâ siņâ tobat kârâp bâlam yatâ. Oi kiņâ kât âin kârâpņâ sei kuriņkomap, zo yatâ, zâkņâ gâgât itâ sap, ¹⁹ “Nâ orot mâmeziņâ nâņgan. Zen a buku otziņgâme. Zen nâņgâm pâlâtâņ kwatnim nepkât kâtigime, zorat topņâ ek nâņgan. Mârum nep tuum loriwe. Ka narâk zi ko nep tuum kâtigie, zo nâņgan.

²⁰ Oi nâ itâgât op zengât nâņga mâik nâi bâliņ uap. Zen ambân nâi ambân kutâ Iseba mârum ândeip, zo yatâ zengâren ândei mân nâņgânâņgâ urâwe. Zâk sarâ ambân. Zâk nâ Propete ambân sâm arâpnâ den dâzâņgoi laņ mâman op lopiogât siņgi sâm nalem nemarâwe. ²¹ Zâkņâ umņâ melâņbapkât mambât ândiwan. Kâ zâk umņâ mân melâņâ bâliņâ mân birâmap.

²² Nâņgâne. Zorat sa sisi mâsek okņaņgi zim-bap. Oi a zâk sot laņ ândime, zen umziņ mân

melânne ârândân sâknam ziņgâbat. ²³ Oi ambân zorat nan bârarâpņâ zo zâņgua mom naņgâbi. Yatâ ua kamân dâp Kembangât kâmut zen nâgât itâ nâņgâbi. Nâņâ um nâņgânâņgâziņ ek nâņgâman. Oi nâ aksik patâ ândi mâmanziņaņgât topņâ ekņâ hâuņâ melân ziņgâbat. Nâgât yatâ nâņgâbi.

²⁴ Tiatira kamânân a nâmbutņâ zen sarâ den zo birâme. Zen Sataņgât den mân nâņgâme. Zengât den sa nâņgânek. ²⁵ Kut ņâi ņâi mem ândie, zo dâņ mem ândine gâbat. Nep ņâi yâmbâtņâ kwâkziņan mân paan.

²⁶ ņâi zâk Sataņ sot agom kâtigem nâgât orot mâme zo op ândim zari narâk âki nâņâ imbaņâ pinda a hân ņâin ņâin gokņâ zengât a sâtņâ upap. ²⁷ Zâk tân kâtikņâ zo bikņan mem a kutâziņ upap. Oi âmaņ kunzirindâ âbâņgumap, zo yatâ zâņgobap. Nâ Ibânandâ imbaņâ nigip, zo yatik zâk pindâbat. ²⁸ Oi sâņgelak patâ zâkkât haņsâbâ sâi tâkap sâme, zo pindâbat.

²⁹ Kaapumņâ Yesugât kâmut den dâzâņguap, zo kindapziņootņâ nâņgâm kwâtâtibi.” ’ ”

3

Um mumuņâ mân ândibi.

¹ Yatâ samņâ itâ sâip, “Sarde kamânân kâmut zengât galem a, ziņaņgât den itâ kulemgū, ‘Anutugât Kaapum imbaņâ nâmburân zagât zâkkâren tâkņaņgap sot sâņgelak nâmburân zagât zo mem ândiap, zâkņâ gâgât itâ sap, “Nâ orot mâmegangât top nâņgan. A ziņgitnetâ wâgân ândie yatâ uap. Umziņâ ko mumuņâ ziap. ² Zorat zen zaatņâ zengâren a torenņâ munam ue, zo umziņâ

kom mângibi. Nângânek. Anutu mâtenan orot mâmeziŅâ eksa mân dâp uap. ³ Zen umziŅ melân den dâzânġowan, zo dâŅ mem ândibi. Yatâ mân utne kâsa ziŅ game yatâ nâ zeŅġâren ġâbat. Oi zorat narâkŅâ mân nânġâbi.

⁴ ZeŅġâren a nâmbutŅâ ândie, zen hâmbâziŅ baŅerân mân saŅgonme. Zen bâliŅ mân upme. Oi a yatâ zorân hâmbâ kâukâu mem ândim nâ sot tâtat mâme upi. Zen yatâ upiġât nânġâziŅġa dâp uap.

⁵ Nâi zâk Satan sot agom kâtigem walâm ândei hâmbâ kâukâu pinda mem ândibap. Oi kutŅâ ândiândiġât ekabân ziap, zo mân gulipkubat. BuŅâ. Nâ kutŅâ Ibânanġât mâtenan sot sumbem arâpŅâ, zeŅġât mâteziŅan sâm muyaġibat.

⁶ KaapumŅâ Yesuġât kâmut den dâzânġuap, zo kindapziŅootŅâ nânġâm kwâtâtibi.” ’ ”

Kembuġât den mem târârakŅâ op ândibi.

⁷ Yatâ sâmŅâ itâ sâip. “Piladelpia kamânân kâmut zeŅġât galem a, ziŅanġât den itâ kulemġu, ‘Dawidi zâk Yerusalem kamân mariŅâ ândeip, zo yatik KembuŅâ Yerusalem uŅakŅanġât mariŅâ ândiap. ZâkŅâ hânġi mem pâi űaiŅâ mân dooŅgubap. Oi zâkŅâ mâtâp zo dooŅgoi űaiŅâ mân mem pâmbap. Tirik a sot sâi bon opmap, zâkŅâ ġâġât itâ sap. ⁸ “Nâ orot mâmeziŅanġât topŅâ nânġan. Nânġânek. Nâ mâteziŅan mâtâp mem parâwan, zo a űaiŅâ dooŅgubapkât imbaŅâ mân tâkŅanġap. Zen imbaŅâziŅ bituktâ zemziŅġap, zo nânġan. Oi dinnâ lum mem ândim kutsiŅġinâ mân birâwe.

⁹ Nângânek. Sataŋgât kâmurân gokŋâ a nâmbutŋâ, zen Yuda a bonŋâ buŋâ. Zen sarâ a ândime. Zen otziŋga gâgâren gam umziŋ topŋan pindiŋsâm itâ nângâbi, ‘Nâ umnandâ gâsuziŋgâm ândiman.’ Zo nângâm biranŋbi.

¹⁰ Zen âkon buŋ nâgât denân mem kâtigem ândiwe, zo ko sa sâknam narâk a hân dâp topziŋ muyagibapkât âsagibap, zo zengâren mân âsagibap. ¹¹ Nâ kek gâbat. Zorat kut ŋâi ŋâi mem ândie, zo dâŋ mem ândine a ŋâiŋâ ândiândiziŋgât hâuŋâ zo mân betziŋan mim-bap.

¹² Nâi zâk Sataŋ sot agom kâtigem ândibap, zâk Anutugât tirik namin hambo yatâ kwânânga zoren kinkin kâtik kinmâmbap. Oi zâkkâren Anutunaŋgât kutŋâ kulemgubat. Oi Anutugât kamân, Yerusalem kamân uŋakŋâ Anutugâren gâbâ sumbemân gokŋâ zo gibap, zorat kutŋâ kulemgubat. Oi ninâ kutnâ uŋakŋâ zo zâkkâren kulemgubat.

¹³ Kaapumŋâ Yesugât kâmut den dâzâŋguap, zo kindapziŋootŋâ nângâm kwâtâtibi.” ’ ”

Mân lorebi.

¹⁴ Yatâ sâmŋâ itâ sâip, “Laodikea kamânân kâmut zengât galem a, ziŋgât den itâ kulemgu, ‘Den bon mariŋâ sot sapsusuŋâ bonŋâ sot sâi kâtikkâtigiŋ, Anutugâren gâbâ kut ŋâi ŋâi muyageip, zorat topŋâ ândiap, zâkŋâ gâgât itâ sap, ¹⁵ “Nâ orot mâmeziŋgât topŋâ nâŋgan. Nâgât âkŋâlê mân nângâme. Pateŋâ sot kârâpŋâ oset ândime. Zen um oset ândime, zo nâŋgan. Zen pateŋ mo kârâpŋâ upigât otnigap. ¹⁶ Kârâp

sot paterŅ osetzikŅan ândimegât too bâliŅâ yatâ lâunan gâbâ mogatziŅga gibi.

¹⁷ Zen ziinŅaŅgât topŅâ mân nâŅgâm laŅ itâ sâme, ‘Nen gom sambe zemniŅgap. Nen kut Ņâi Ņâi doŅbep miwen, zorat kut Ņâi Ņâigât mân kârumat.’ Zo sarâ. Zen topziŅâ mân kârum laŅ yatâ sâme. Nâ ziŅgitsa zen a gigiŅâ, kan-pitâ, laŅ ândim sinziŅ bâpsâsâŅ sot sâk bârak ândime. ¹⁸ Zorat dâzâŅgua nâŅgânek. Zen nâgâren gâbâ kune sâŅgân memŅâ sikumziŅoot upi. Oi hâmbâ kâukâu kwâlâm sâkziŅ kwâtepkune aŅunziŅ buŅ upap. Oi sinziŅaŅgât kelâk kwâlâm siŅziŅ saŅgonŅâ sinziŅâ âlip ikpi.

¹⁹ NâŅgânek. A ambân nâ umnandâ gâsâzâŅgoman, zo zâŅgom kubikziŅgâman. Zorat zen umziŅ melâŅâ um wâgân op kâtigem ândibi.

²⁰ NâŅgânek. Nâ umgât mâtâp hâŅgi âkŅan kin kom kinzan. Oi Ņâi zâk dinnâ nâŅgâm hâŅgi mem pâi zâkkât mirin zâi tap nalem ârândâŅ nindat.

²¹ Ņâi zâk SataŅ sot agom kâtigem walâm ândibap, zâk nâ sot a kutâ tâtarân tâtat. Nâ yatigâk SataŅ sot agom kâtigem walâm ândiwangât Ibânandâ zâk sot tâtarân tâpatkât diinigip.

²² KaapumŅâ Yesugât kâmut den dâzâŅguap, zo kindapziŅootŅâ nâŅgâm kwâtâtibi.” ’”

4

Yohanenâ Anutugât neule tâtatŅâ egip.

¹ Nâ kut Ņâi Ņâi zo ek nâŅga sumbem pâronŅsâi egâwan. Oi den kwamit patâ lâmun yatâ âsagei nâŅgâwan, zo sumbemân gâbâ dum muyagemŅâ

itâ dâtnogip, “Gâ ziren kopgâna kut nâi nâi muyagibap, zorat tirâpgoga eknan.” ² Yatâ sâi Kaapumnâ mem hâbamnjan kwatnigi sumbemân neule tâtatnâ nâi tâi kwâknjan nâinâ tâi egâwan. ³ Oi zo tâip, zâkkât tobatnâ kât kutnâ Yaspa sot Konelian, kât kulem âlipnâ, kurinâ yatâ. Oi tâtatnâ toren toren mulum mogat yatâ kât kutnâ Emerali, kât kulem âlip zoren kirip, holiñâ gwâlâ. ⁴ Oi neule tâtatnâ 24 zorâñ haamgum tarâwe. Tâtatnâ zorat kwâknjan a patâ 24 tarâwe. Zen hâmbâziñ kâukâu pamnâ tarâwe. Oi kâukziñan pindokziñ pulimâtamnâ tuutuun zo pam tarâwe. ⁵ Oi neule tâtatnâ patâ zobâ hânpân sot kañkundundun âsagem zeip. Oi tâtat sânğânjan kârâp âsaknâ nâmburân zagât sem tâip. Zo Anutugât kaapum imbanâ nâmburân zagât tâknjanğap, zorat kârâp. ⁶ Oi tâtatnâ sânğânjan saru nâi beloñoot yatâ zeip.

Oi tâtatnâ toren toren zuu patâ âlipnâ kimembut tarâwe. Oi zo zen umziñen kândâtziñen sinziñ donbep. ⁷ Zuu âlip kimembut zengâren gâbâ zuu nâi, zuu kâtik Laionğât tobat. Nâi ko bâu makau yatâ. Nâi zâk si sânğânñâ a yatâ. Nâi zâk nii utak yatâ. ⁸ Oi zuu kimembut zen abâtziñâ nâmburân kânok. Oi zuu zo umziñan kândâtziñan sinziñ donbep. Oi nâtik sirâm kep itâ mime, “Tirik, hâlâlu, hâlâlu, hâlâlu. Kembu Anutu, imbanâ marinâ, Zâk hâlâlu op ândiap. Zâk ândeipnâ ândiap. Oi dum gâbap.”

⁹ Oi zuu kimembut ziñâ Kembu, ândiândi marinâ, zâk sâiwap sâm, sâm âlip kwâknjanğâm kutnâ mem zaatme. ¹⁰ Zo yatâ utnetâ a 24 tâtat âlipnjan

tapme, zen ândiândi mâriņâ zâkkât um topņan pindiņsâm sâm âlip kwâkņangâm neule pindokziņ zo um topņan pam itâ sâm mâpâsime,

¹¹ “Kembuniņâ Anutu, gâ kut ņâi ņâi aksik muyageziņgin. Gâ sâna kut kiņ kiņ zo muyageip, ziap. Zorat neule âsakņâ sot sâm âlip den sot imbaņâ, zo gâņâ galem otna dâp upap.”

5

Yohaneņâ ekap ņâi sâbâņâ om dooņgudooņgun zo egip.

¹ Oi neule tâtatņâ patin tâpmap, Kembu, zâk bik bongen ekap mem tâi egâwan. Ekap zo umņan kândâtņan kulemgum goņkune zeip. Oi sâbâ nâmburân zagât zorâņ pane gâsum kâtigeip.

² Oi sumbem a patâ kâwaliņoot tâi egâwan. Zâk den kâtikņâ itâ sâip, “Ņâi târârak ândimņâ ekap sâbâņâ zo mem moloņi dâp upap?” ³ Yatâ sâi sumbemân sot hânân sot hân ombenņan gâbâ ņâiņâ ekap zo moloņ sâlâpkubap mân muyagiwe.

⁴ Ņâiņâ âlipņâ yatâ ândim ekap zo moloņâ sâlâpkubapkât dâp mân muyagiwe. Zorat umnâ bâlei isewan. ⁵ Yatâ ua ko a patâ zeņgâren gâbâ ņâiņâ itâ sâm dâtnogip, “Mân ise. Nâņgâ. Yudagât kiurâp zeņgâren gâbâ a ņâi zuu kâtik laioņ yatâ ņâi muyageip. Zâk Dawidigât kâmņâ. Zâkņâ Anutugât kâsa zen sot agom kâtigem walâziņgip. Zâkņâ ekap sâbâņoot nâmburân zagât zo âlip moloņbap.”

Yohaneņâ Râma egip.

⁶ Oi na eksandâ tâtatņan zo zuu âlipņâ kimembut sot a patâ 24, zeņgât osetziņan râma gwamņâ ñâi kune kiri yatâ egâwan. Kâukņan gooņâ nâmburân zagât, siņâ nâmburân zagât. Oi siņâ nâmburân zagât, zo Anutugât kaapum. Oi Anutugât kaapum imbaņâ nâmburân zagât tâkņanņap. Zâk hân dâp sâņgonzâņgoi âi ândie.

⁷ Oi Râma zâk âi neule tâtatņan tâip, Kembu, zâkkât bik bongen ekap zo meip. ⁸ Ekap zo mei zuu kimembut sot a patâ 24, zen Râmagât um topņan âi ziwe. Zen kâmam wâlõņziņoot sot hâkop goide kâtņâ tuutuõņ, zo ârândâņ mem gei ziwe. Hâkop umņan gâbâ hitom âlipņâ âsagem gâip. Hitom âlip, zo Anutugât tirik a zeņgât ninâu. ⁹ Oi zen kep uņakņâ ñâi itâ miwe,

“Gâ gonetâ gilâmgandâ hân dâp a kâmutņâ kâmutņâ, den gându ñâi ñâi suupziņ mena Anutugât siņgi urâwe. Zorat gâ ekap mem sâbâņâ zo moloņna dâp upap. ¹⁰ Gâ minduziņgâna Anutugât um topņan tirik a kâmut urâwe. Oi zen hânân Anutu kore okņanņâm a ambân zeņgât a kutâ yatâ op ândibi.”

Sumbemân sâtâre patâ muyageip.

¹¹ Oi nâ sinnandâ eksa sumbem a doņbep patâ mân sâlâpzâņgozâņgoņ, kâmutņâ kâmutņâ neule tâtatņâ patâ zo haamgum kin sâtâre op kirâwe. Oi zuu âlipņâ kimembut sot a patâ zen osetziņan kin betziņan mine kep itâ miwe,

¹² “Râma kuwe, zâk imbaņâ sot sikum, gom sambe, nâņgânâņgâ sot kâwali, kot patâ sot sâm âlip den zo galem oi dâp upap.”

¹³ Oi sumbemân sot hânân sot hân ombenjan sot saruyân ândiwe, ziņâ itâ sâne nânġâwan, “Neule tâtatņan taap, zâk sot Râma ârândân sâm bâbâlanj sot kot patâ sot imbaņâ zemzikapņâ zem zâibap.”

¹⁴ Oi zuu kimembut, ziņâ itâ sâwe, “Perâkņak.” Sâne a patâ ziņâ Kembugât um topņan gei zem den sâm mâpâsiwe.

6

Bâu patâ biosi kimembut, zengât den.

¹ Oi nâ sinnandâ itâ egâwan. Râma zâk ekap sâbâņoot nâmburân zagât zeip, zo mem sâbâ ņâi mem moloņip. Moloņi ko zuu kimembut zengâren gâbâ ņâiņâ den patâ, sumbem kwamit yatâ den sam sâip, “Gâ zi ga.” ² Sâi zoren bâu patâ biosi kâukâu ņâi gâi egâwan. Kwâkņan a ņâi tâip, zâk timbâņoot. Oi a kutâ neule pindok âlip pindâne kâwali op kâmbamân zâņgom kâwâliziņ mem ge kwâpam arip.

³ Oi Râmaņâ ekap sâbâ zagât moloņi zuu ņâiņâ den sâm sâip, “Gâ zi ga.” ⁴ Sâi bâu patâ biosi kuriņâ ņâi gâi egâwan. A kwâkņan tâip, zâk hânân lumbenâ buņ oi a kâsa kâsa upigât Kembuņâ imbaņâ pindip. Oi Kembuņâ a zo sâu patâ pindip.

⁵ Oi Râma zâk ekap sâbâņâ karâmbuņ moloņi zuu karâmbuņandâ sâip, “Gâ zi ga.” Oi nâ sinnandâ eksa bâu patâ biosi sumun ņâi gâip. A kwâkņan tâip, zâk nalemgât yâmbâtņanġât dâpņâ mem tâip. ⁶ Oi zuu âlip kimembut osetziņan gâbâ den ņâi itâ âsagei nânġâwan, “Sibit keet hâkop zagât, sâņġânņâ bâzagât. Oi segoņ kin zagât,

sāᅇgānᅇā bāzagāt. Oliwa nak sot waiᅇ nak zo mān tām̄betkune bonᅇā muyagibap.”

⁷ Oi Rāmaᅇā ekap sābā kimembuᅇ moloᅇi zuu kimembuᅇā zorāᅇ den sām sāip, “Gā zi ga.” ⁸ Sāi sinnandā eksandā bāu patā biosi kāu ᅇāi gāip. Oi a kwākᅇᅇan tāip, zākkāt kutᅇā Mumuᅇ. Oi ᅇāi kāndātᅇan gāip, zākkāt kutᅇā Sim. Oi hānān daᅇᅇon kimembuᅇᅇāᅇāren gābā karāmbut zo yen zeᅇ ᅇāi zoren kām̄bam sot pu, māsek sot zuu kātikᅇᅇandā a ambān tām̄betzāᅇᅇom naᅇᅇāᅇbigāt imbaᅇā zekāren zikip.

A siᅇᅇi ālipkāt op zāᅇᅇᅇᅇ, zeᅇᅇāt den.

⁹ Rāmaᅇā ekap sābāᅇā bātnāmbuᅇ moloᅇip. Oi a Anutugāt den mem āndine zāᅇᅇᅇᅇ sot Yesugāt siᅇᅇi sām muyagem āndine zāᅇᅇᅇᅇ, zeᅇᅇāt um dāpziᅇ Anutugāt siᅇᅇi pāpanᅇā zorat topᅇᅇan zine ziᅇᅇirāwan. ¹⁰ Zen den kātik sām itā sāwe, “O kutāniᅇā patā, hālālu op āndiat. Sāna bon opmap. Kembuniᅇā, gā wangāt narāk mem kāreᅇ pam gilāmniᅇᅇᅇᅇāt tosa a hānān āndie, zeᅇᅇāt hāuᅇā mān mākām ziᅇᅇat?” ¹¹ Yatā sāne hām̄bā kākū kū ziᅇᅇām itā dāzāᅇᅇᅇᅇ, “Kore a bukurāpziᅇ nām̄butᅇā zāᅇᅇᅇᅇetā teᅇᅇāziᅇā dāpᅇᅇan upapkāt umziᅇ diim geᅇ mambāt māik ᅇāi āndibi.”

Narāk patin kut ᅇāi ᅇāi muyagibap, zorat den.

¹² Oi itā egāwan. Rāma zāk ekap sābā nām̄burān kānok moloᅇi wāriᅇ patā meᅇp. Oi mirāsiᅇ sumunkom āmaᅇ sāᅇᅇā yatā oᅇp. Oi kāin patā op kuririᅇ kārām̄ tobatᅇā gilām̄ yatā oᅇp. ¹³ Oi sāᅇᅇᅇᅇlak zen pibaᅇā nak iluᅇᅇā kwām̄bārāᅇᅇi

hânân gemap, zo yatâ hânân giwe. ¹⁴ Oi mundo kwapme yatâ sumbem kâpiaŅgâm buŅ oip. Oi bakŅâ hânân sot saruyân, zo âbâŅgum aleyaŅgâm âiwe. ¹⁵⁻¹⁶ Kut űai űai yatâ zo muyagei hân dâp a kutâ sot a sâtűâ sot kâwali a sot sikum a sot zâizâiŅ, gigiŅ, zen aksik hân kât mâtâpűan âi tik pam bakŅâ sot sim, zeŅgât itâ sâwe, “Ge kwâratnâŅgonek. Ge kwâratnâŅgonetâ neule tâtatűan tâpmap, zâk mân niŅgitpap. Oi Râmagât kuk nâŅgap, zorat bonűâ zo mân gâi iknat. ¹⁷ KukzikiŅaŅgât narâkűâ oi a űai mâtezikiűan kâtigem mân kinbap.”

7

Isirae a kâmut Kembugât siŅgi urâwe.

¹ Oi nâ sumbem a kimembut ziŅgirâwan. Zen hân muruk toren toren kirâwe. Oi pibâ toren toren gâbâ gâmap, zo gâsum kirâwe. Pibâ űai hânân mo saruyân mo nagân mân gâbapkât yatâ urâwe. ² Oi mirâsiŅ takâtakâűan gâbâ sumbem a űaiűâ gâi egâwan. Oi ândiândi mar-iűâ, Anutu, zâkkât sâtkât undip pâpan űai mem ândeip. Zâkűâ sumbem a kimembut saruyân sot hânân kut űai űai tâmbetkubigât siŅgi ândiwe, zen zâŅgonsâm itâ dâzâŅgoip, ³ “Zen hân mo saru mo nak kek mân tâmbetzâŅgobi. Nen Anutugât undip zi kore arâpűâ zeŅgât mâteziűan pânat.”

⁴ Yatâ sâi a mâteziűan undipűoot zeŅgât teŅgâ itâ sâne nâŅgâwan, “Isirae a kâmut kâmutűâ, zeŅgâren gâbâ 144 tausen mâteziűan undip zo parâwe. ⁵⁻⁷ Yuda kâmurân gâbâ 12 tausen zeŅgât mâteziűan undip parâwe. ReubeŅgât kâmurân

gâbâ 12 tausen. Gadegât kâmurân gâbâ 12 tausen. Aseregât kâmurân gâbâ 12 tausen. Naptaligât kâmurân gâbâ 12 tausen. Manasegât kâmurân gâbâ 12 tausen. Simeongât kâmurân gâbâ 12 tausen. Lewigât kâmurân gâbâ 12 tausen. Isasagât kâmurân gâbâ 12 tausen. ⁸ Sebulongât kâmurân gâbâ 12 tausen. Yosepegât kâmurân gâbâ 12 tausen. Benyamingât kâmurân gâbâ 12 tausen. A yatâ zo mâteziņan undip parâwe.”

A kâmut doņbepņâ Anutu mâteņan kirâwe.

⁹ Kut ņâi ņâi zo ek naņgâm ņâi egâwan. Hân dâp zorat sâkziņ tobat top top sot den top top, kâmut patâ patâ ņâi, a ņâiņâ teņgâziņâ mân sâlâpkubap yatâ, zen tâtatņan tâpmap sot râma, zekât umzik topņan kine ziņgirâwan. Oi hâmbâziņ kâukâuyâk. Zen gâlâņgât sot lâkom iinņâ bitziņan mem kin den kâtik sâm itâ sâwe, ¹⁰ “Neule tâtatņan taap, Anutu sot Râma, zet kubikkubikniņâ.”

¹¹ Oi sumbem a aksik ziņ neule tâtatņâ sot a patâ sot zuu âlipņâ kimembut haamzâņgom kirâwe, zen umziņ topņan ge zem Anutu mâpâsem itâ sâwe. ¹² “Perâkņak sot sâm âlip sot neule âsakņâ, sâiwap, imbaņâ, nâņgânâņgâ, kot patâ, zo Anutuniņâ zâkkâren ziapņak zem zâibap. Zo perâkņak.”

Sâknam kwâkņan ândiwe, zeņgât den.

¹³ Oi a patâ zeņgâren gâbâ ņâiņâ mâsikânim sâip, “Dap nâņgat? Hâmbâziņ kâukâu zo, zen waniņ gâbâ ga kinze?”

¹⁴ Mâsikâniņi den itâ sâm mâburem dukuwan, “Patâ, nâ mân nâņgan. Gâ nâņgat.” Sa

dâtnogip, “Zen sâknam patin gâbâ takâm gawe. Oi hâmbâziŋ Râma gilâmŋandâ sanġone kâukoip. ¹⁵ Zorat zen Anutu um topŋan ândim ŋâtik sirâm zâkkât namin kore okŋaŋġâm ândime. Oi neule tâtatŋan tâpmap, Kembu, zâk zen sot tap galem otziŋġâbap. ¹⁶ Oi bet zen nalem mo toogât mân mumbi. Maanġa mân zâŋġobap. Sâknam mân muyageziŋġâbap. ¹⁷ Râma tâtatŋan tâpmap, zâkŋa diiziŋġi ândiândi too sinŋan âim ândibi. Oi si sâŋġanziŋan sinziŋ tooŋ zo Anutuŋa sanġori isem umbâlâ mân op ândibi.”

8

Sumbem a nâmburân zagât lâmun ziŋġawe.

¹ Râma zâk ekap sâbâ nâmburân zagât zo moloŋi sumbem hiriŋsâm mâik ŋâi zeip. ² Zo âki sumbem a nâmburân zâġât Anutugât um topŋan kinme, zen ziŋġitsa lâmun nâmburân zagât ziŋġawe.

³ Oi sumbem a ŋâiŋâ hâkop ŋâi goide kâtnġa tuutuunġa, zo mem gamŋâ Kembugât siŋġi nalem pâpanŋan zoren âi kiri kut ŋâi wârân âlip doŋbep zo pindip. Oi zâk zo mem Anutugât siŋġi nalem pâpanġa zorat kârâpŋan pâi sem wârânġa zariŋ. Anutugât siŋġi a zeŋġât ninâu sot mâpot kârâbân pâi sem wârânġa zariŋ. Zo tâtatŋa gootŋan kirip. ⁴ Wârân âlip bikŋan kirip, zorat kâbakŋa zo Anutugât siŋġi a zeŋġât ninâu bekŋan mem Anutu mâtenŋan zariŋ. ⁵ Sumbem a zo yatâ opŋa Kembugât siŋġi nalem pâpanŋan gâbâ kârâp mem hâkobân pam hânân lokei giariŋ. Lokei giari sumbem kârâm kwamit patâ oi hânpan sot wârîŋ patâ muyageip.

Sumbem a kimembut lâmun waatnetâ hânân wesâk top top muyageip.

⁶ Oi sumbem a nâmburân zagât lâmun mem kirâwe, zen waatnam kubikanğawe.

⁷ Oi sumbem a kânok zâk lâmunğâ waari kât pateğ sot kârâp sot gilâm mâpotğâ hânân gem gâip. Oi hân dağon karâmbut zeip, zorat torengeğ kârâp seip. Zoren nak sot hibuk mot zo aksik sem nağip.

⁸ Sumbem a zagâtğâ lâmunğâ waari kut ñai bak patâ yatâ zo sem âbâğum saruyân giarip. ⁹ Giari saru dağon karâmbut zeip, zorat torengeğ zo gilâm oip. Oi saru zuuğâ zoren mom nağğawe. Oi wağğâ tarâwe, zo âbâğum nağğawe.

¹⁰ Sumbem a karâmbuğâ lâmunğâ waari sâğgelak patâ ñai sumbemân gâbâ kârâp bâlam yatâ gem too patâ sot too sinğâ nâmbutğâ zoren giarip. ¹¹ Sâğgelak zorat kutğâ kâlak kâtikğâ. Zorat hânân too zeip, zo dağon karâmbut zeip, zorat torengeğ geim too zo aksik kâlakğâ oi a ziğâ nemğâ muwe.

¹² Sumbem a kimembuğandâ lâmunğâ waari mirâsiğ sot kâin sâğgelak zeğğaren dangon karâmbut zeip zorat torenğâ sumunkom âsakğâ gâutgâut oip. Oi ñatigân kâin sot sâğgelak zeğğat âsakziğâ paalağ oip.

¹³ Oi nâ ekğâ nii utak egâwan. Oi utak zo sumbem tânâmğan den kâtikğâ itâ den sâip, “Yei, yei, yei, sumbem a karâmbut te. Zen lâmunziğ waatne a ambân hânân ândie zo, zen dap upi?”

9

Sumbem a bâtnâmbuᅇandâ lâmun waari dikon muyagiwe.

¹ Sumbem a bâtnâmbuᅇ zo lâmun waari nânᅇâ eksandâ sumbemân gâbâ sâᅇgelak ᅇâi âkam hânân gei egâwan. Zâk simgât mâtâp doodoonᅇuᅇâ zo pindâwe. ² Oi zâk simgât mâtâp mem pâi kâbak patâ kopgâip. Nep une sem takâmap, zo yatâ. Kopgamᅇâ mirâsiᅇ kwâteᅇkoip. ³ Kâbak umᅇan gâbâ dikon doᅇbep takâm hânân giwe. Kabât zo goozinᅇâ sâulegât tobat yatâ. ⁴ Zen hibuk mo nak naleᅇ mot zo mân tâmbetzâᅇgobigât sâm zinᅇip. A ambân Anutugât undip mâteziᅇan mân zeip, zen kâsa minzinᅇâbigât sâip. ⁵ Oi kâin bâtnâmbut umᅇan kâbat zinᅇ sâknam patâ zinᅇâne mân mumbigât sâm zinᅇip. Sâknam zo sâuleᅇâ zinᅇi sâknam nânᅇgâme yatâ. ⁶ Oi narâk zoren a zen mumbigât otzinᅇi ândim mân mumbi.

Dikon tobatzinᅇâᅇât den.

⁷ Dikon zēᅇgât tobat bâu patâ biosi yatâ. Kâwali a zen kwâkzinᅇan tap kâmbamân âinam kubikanᅇâme yatâ. Oi kâukzinᅇan pindok goide kâtnᅇâ tuutuᅇuᅇ yatâ zo tâip. Oi si sâᅇgânzinᅇâ, zo a yatâ. ⁸ Oi sâmotzinᅇ, zo ambân zēᅇgât kâukzinᅇ sâmot yatâ. Sâtzinᅇ, zo zuu kâtik laioᅇ sâtnᅇâ yatâ. ⁹ Oi dimâzinᅇan dugum kâtkâtikᅇandâ tuutuᅇuᅇ yatâ zeip. Abâtzinᅇ kwamit, zo biosi sot a lalaᅇâ doᅇbep kâmbamân sârârâk kârâm âine kwamitagomap yatâ. ¹⁰ Daazinᅇâ sâule daaᅇâ yatâ oi sâtzinᅇâ, zo daazinᅇan ziap. Zorânᅇ

kâin bâtnâmbut umņan a ambân zingâne sâknam nângâm ândibi. ¹¹ Oi simgât sumbem a, zâk zeņgât a kutâ ândiap. Zâkkât kutņâ Yuda denân Abadon. Grik denân ko Apolion. Oi niin denân kiom a.

¹² Nii utakņâ sâp karâmbut den itâ sâip, “Yei.” Nâi zo âsageip âkap. Zagât zo yen ziaborâk.

Sumbem a nâmburân kânokņâ lâmun waari kâwali a muyagiwe.

¹³ Oi sumbem a nâmburân kânok zorâņ lâmun waarip. Oi Anutu mâtenņan sinņi nalem pâpanņâ goide kâtņâ tuutuun murukņâ kimembut, zobâ den nâi âsageip. ¹⁴ Sumbem a nâmburân kânok lâmun mem kirip, zâkkât den itâ âsageip, “Euparata too patin sumbem a kimembut saaziņi zie, zen olaņziņgâ.” Sâi olaņziņgip.

¹⁵ Sumbem a kimembut, zen narâk zoren nep tuubigât mârur sâm ziņi ândiwe. Nep diņ sâm ziņgip, zo itâ. Zen hân daņgon karâmbut zorat torenņan a ambân zâņgone mumbigât sâip.

¹⁶ Sumbem a olaņziņgâwe. Oi kâwali arâpziņâ biosi kwâkņan tâtatņâ, zeņgât tenņâ 2 handeret milion. Yatâ sâne nâņgâwan. ¹⁷ A sot bâu patâ tobat itâ egâwan. A zen dimâziņan dugum zo kuriņâ sot kâmbum sot gimbaņâ yatâ mem ândiwe. Oi biosi zeņgât kâukziņâ zuu kâtik laioņ kâukņâ yatâ. Lâuziņan gâbâ ko kârâp sot kâbak sot kât gimbaņâ kârâpņâ takâmap yatâ.

¹⁸ Oi kârâpņâ karâmbut zorâņâ hânân daņgon karâmbut zeip, zorat torenņâ a tâmbetzâņgoip.

¹⁹ Biosi zeņgât kâwaliziņâ, zo daaziņan sot

lâuziņan ziap. Daaziņâ, zo mulum yatâ kâukņoot zorâņâ a tâmbetzâņgome.

²⁰ Oi a ambân nâmbutņâ tâmbetzâņgom naņgâm nâmbutņâ birâziņgâwe. Birânetâ zen kut ñâi ñâi zo ekņâ umziņ mân melâņawe. Zen ândi mâmanziņaņgât nâņgâne mân bâliņ oip. Zen wâke sot lopio top top zengâren pâlâtâņ op ândimņâ mân birâwe. Zen lopio topziņâ itâ mân nâņgâwe, “Lopio zen sinziņandâ mân ek nâņgâme. Zen kinziņandâ mân âim game. Zen kindapziņandâ den mân nâņgâme.” ²¹ A zo, zen yatâ mân nâņgâwegât kâmbam sot kware sot kâmbu sot laņ ândiândiņ zo mân birâwe.

10

Sumbem a ñâiņâ den sâi kâtigeip.

¹ Sumbem a imbaņâņoot ñâi sumbemân gâbâ gem gâi egâwan. Zâk sasa osetņan gâi kâuk kwâkņan mulum mogât zeip. Si sânġânņâ maa yatâ. Kiņâ zagât zo kârâp bâlam yatâ. ² Bikņan ekap ñâi mem mâbâlakņem kirip. Oi kiņâ bongen zo sâru kwâkņan lâņ kirip. Oi kiņâ yaņġâgen zo hânân lâņ kirip. ³ Kin den kâtikņâ zuu kâtikņâ laioņ donġep zengât den yatâ sâip. Sâi sumbemân kaņkundunduņ nâmburân zagât den sâwe. ⁴ Den yatâ sânetâ nâņġâm kulemgubam ua sumbemân gâbâ den ñâi itâ nâġâren ġâip, “Sumbemân gâbâ den se, zo mân kulemġu. Yen dooņġuna tâpap.”

⁵ Oi sumbem a ñâi saruyân sot hânân lâņ kirip, zâk bik bonņâ sumbemân pam den itâ sâm kâtigeip. ⁶ “Sumbem sot hân, saru sot kut ñâi ñâi zoren zie, zo muyageipņâ ândimņâ ândim

zâimâmbap, zâkkât mâtenjan itâ sâm kâtigibâ. Perâkŋak, narâk kêrep mân ziap. ⁷ Sumbem a nâmburân zagâtŋâ lâmunŋâ waari kwamit muyagibap, narâk zoren Anutugât den tikŋâ Propete sap sum zinjip, zorat bonŋâ muyagibap.”

Sumbem a ŋâiŋâ Yohane ekap ŋâi pindi neip.

⁸ Oi sumbemân gâbâ den nâŋgâwan, zo yatik du âsagem itâ dâtnogip, “Gâ âimŋâ sumbem a kiŋâ saruyân sot hânân lân kin ekap mem mâbâlakŋem kinzap, zâkkâren âi ekap zo me.” ⁹ Sâi nâ sumbem agâren âimŋâ ekap nibapkât sa itâ dâtnogip, “Mem ne. Nenandâ lâugan âm yatâ op naamŋâ upap. Ka umgan kâlak upap.” ¹⁰ Yatâ sâmŋâ ekap zo nigî newan. Nia ko lâunan âm yatâ naam oip. Zorâŋ nem gwâka umnan giari kâlak oip.

¹¹ Oi itâ dâtnowe, “Gâ a kâmutŋâ kâmutŋâ, a hânŋâ hânŋâ, a sâk top top, den gându ŋâi ŋâi, zengât sot a kutâziŋâ zengât op Anutugât den sâban. Mârum dâzâŋgom ândein, zo yatik dum dâzâŋgoban.”

11

Yohane namâ dâpkwap ikpapkât sâm pindâwe.

¹ A ŋâiŋâ tân kêrep nim itâ dâtnogip, “Gâ zaatŋâ Anutugât tirik namâ sot zâkkât siŋgi kut ŋâi ŋâi pâpanŋâ, zo dâpkwapŋâ umŋan ninâu sâm ândime, zo sâlâpzâŋgoban. ² Namâ sâŋgânŋan sombemân zo mân dâpku. Zo birâna zeik. Zo a hân ŋâin gokŋâ, um kâtik zengât siŋgi. Oi ziŋâ tirik kamân, Yerusalem, zo (sirâm 1 tausen 2 handeret 60) kâin 40 umŋan lân kindiŋkândan mimbi.”

Anutugât den sâsân a zagât muyageitâ simgât zuunâ zâkobap.

³ “Oi nâgât den sâm muyamuyagiņ azatnâ imbanâ zikandâ nâgât den dâzângom ândibabot. Pet hâmbâ alâkņâ mem ândim mân kubikaņgâm dâbâtzikņoot ândibabot. A ambân orot mâmeziņ melâņ bâliņâziņ birâm ândibigât holi yatâ upabot. Yatâ op ândeitâ (sirâm 1 tausen 2 handeret 60) kâin 42 yatâ âkâbap. ⁴ Propete Sakaria, zâk mârumņan Oliwa nak zagât sot kârâp âsakņâ zagât zorat den kânņan sâip. Oi a zagât zo zikņâ bonņâ upabot. Zet hângât a kembu zâkkât mâteņan kinbabot. ⁵ Oi a nâi tâmbetzâkobam oi lâuzikņan gâbâ kârâp ge simbap. Zorat a nâiņâ kâsa otzikâm mumuņaņgât siņgi upap. ⁶ A zagât zo sâitâ map mân gibapkât imbanâ zikip. Zorat sâitâ map mân gei Anutugât den sâm ândibabot. Oi sâitâ toonâ gilâm upapkât imbanâ zemzikap. Oi hânân kut nâi nâi sâtņoot sâitâ muyagibapkât imbanâ zemzikap. Yatâ utâ sâbabot, zo âlip upabot.

⁷ Oi Kembugât den sâsân narâk zo âki simân gâbâ zuu kâtikņâ kopga kâsa otzikâm zâkoi mumbabot. ⁸ Moitâ a ziņâ kâambarâņzikņâ zo birânetâ kamân patin sombemân zimbabot. Kamân zorat kutņâ sumbuņâ, Sodom sot Aigita. A ziņâ Kembuzikņâ kamân zoren poru nagân kune moip. ⁹ Oi hân toren toren gâbâ a nâmbutņâ, sâkziņ tobat nâi nâi, den gându nâi nâi, zorâņâ kâambarâņzikņâ sirâm karâmbut sot torenņâ zikitne zimbabot. Oi a nâmbutņâ hanzâkonâ sâne kwâkâziņgâbi. ¹⁰ Oi Propete zagât a sâknam ziņgâwet, zorat

moitâ hânġâ hânġâ a ziġ umâlep op kut ġâi ġâi anġâġwanġâ urâwe.

¹¹ Sirâm karâmbut sot torenġâ âki Anutugâren ġâbâ Kaapumġâ umzikġan ġiari oksâm zaarâwet. Zaaritâ a ziġ zikitġâ kenġât donġbep urâwe.

¹² Oi sumbemân ġâbâ den kâtikġâ zekâren itâ ġâip, “Zet zi kopġât,” Oi kâsarâpzik zenġât mâteziġan sasa kâligen zâim sumbemân zâiwet.

¹³ Narâk zoren wâriġ patâ meip. Wâriġ patâ mei kamân patin mirâ bâzagât zenġâren ġâbâ kânokġâ pâbâbâġsâi nâmburân kimembut ko tarâwe. Kamâġġât bikġâ toren toren ġâbâ yatâ pâbâbâġsâne nâmbutġâ kâtigem tarâwe. Wâriġ patâ meipkât mirâ kâtġâ tuutuunġ donġbepġâ pâbâbâġsâm a 7 tausen yatâ zânġoi muwe. Oi a torenġâ âlip tarâwe, zen kenġât op Anutu, sumbem mariġâ mâpâsiwe.

¹⁴ Utakġâ yei sâm sâp karâmbut sâip, zorat zagâtġâ âkap. Kânok ziap, zo kek muyagibap.

Sumbem a nâmburân zagâtġâ lâmun waari kut ġâi ġâi muyageip.

¹⁵ Sumbem a nâmburân zagâtġâ lâmunġâ waari sumbemân ġâbâ den kwamit patâ op itâ sâwe, “A zen hânân a kutâ op kembu otziġġame, zorat narâk âkap. Narâk zi ko Kembu sot anġâ a bâliġan ġâbâ mâkâziġġâbapkât sâsânġ, Kristo, zekât bitzikġan ariap. Oi Kristo zâk kembu otziġġâm zâimâmbap.”

¹⁶ Oi a patâ 24 Anutu mâteġan tâtatziġan tarâwenġâ kiġ topġan ge zemġâ Anutu itâ sâm mâpâsiwe,

¹⁷ “Kembu Anutu, imbanġâ mariġâ, ġâġâren sâiwap sâmen. Topkwap ġâ ândeinġâ

ândiat. Oi gâ imbanâ mem dân kembu otningâm ândiat. ¹⁸ Um kâtik a kâmutnâ kâmutnâ, zen kuk diñâ sâm ândim gane gâ hâuñâ zingâbangât narâknâ mâte uap. Oi mumunâ zengât den sâm kwâkâkwâkân narâk mâte uap. Oi kore arâpkâ Propete sot gâgât sinji a, a giginâ sot zâizâin kutkâ hurat kwapme, zen sângânñâ zingâbangât narâk mâte uap. Oi hânân tâmbetzângome, zen tâmbetzângobangât narâknâ mâte uap.”

¹⁹ Zen yatâ sânetâ sumbemân Anutugât tirik namâ mâtâp pâronşai igâwe. Oi Anutu sot Mose târotâro urâwet, zorat omboñ zeï igâwe. Oi hânpan sot kwamit patâ sot kanjkundunduj, wârinj sot kât patenñ âsagem zeip.

12

Sumbemân ambân ñai kirip.

¹ Sumbemân sen mârât kulem ñai itâ muyageip. Ambân ñai âsagem kirip. Maanñâ hâmbâ yatâ kâpei kirip. Oi kiñ tipñan kâin. Oi pindokñan sângelak kiin zagât tarâwe. ² Oi ambân zo kâmbonñâ op katep mimbam sâknam nângâm isem yu yei sâm tâip. ³ Zâk yatâ op kiri kulem ñai sumbemân âsageip. Busem patânñâ, oâ tobat yatâ, kurinñkurinñ, kâukñâ nâmburân zagât, goonñâ bâzagât. Oi kâukñâ dâp a kutâgât pindok tap arip. ⁴ Oi daanandâ sumbem sângelak nâmbutñâ zângom mâki hânân giwe. Oâ zo yatâ opñâ ambân zo katep mimbam oi itâ nângâm ambân gootñan âi zeip, “Katep âsagei nimbat.” ⁵ Oi ambân zorân

a katep meip. Katep zo kât kâtik âin tân mem hân dâp a zengât a kutâ op galem zângobapkât sâsânâ. Katep âsagei gâsumņâ Anutugât neule tâtatņan mem zâi parâwe. ⁶ Oi ambân zo kenġât op mirâ kâmân kâtikņan arip. Zoren (sirâm 1 tausen 2 handeret 60) kain 42 yatâ galem okņanġâbigât Anutuņâ sâi tâtatņâ kubigâwe.

Sataņ sumbemân gâbâ kâbakņine geip.

⁷ Oi sumbemân kâmbam patâ muyageip. Mikai zâk sot sumbem a gakârâpņâ, zen oâ sot kâsa urâwe. ⁸ Oi Mikai sot sumbem arâpņâ, zen kâtigem oâ sot sumbem arâpņâ kâbakņezingâmņâ sumbem aņġân kârâwe. ⁹ Oi oâ patâ, mulum sâņġiņâ, Sataņ, zâk a ambân hân dâp um gulip kwatziņġâmap, zâk ziņâ gâsum kâbakņine hânân geip. Sumbem arâpņâ yatik kâbakņezingâne hânân giwe.

¹⁰ Oi sumbemân den kâtikņâ itâ muyagei nâņġâwan, “Kubikkubik sot imbaņâ sot kembu op, zo Anutu sot aņâ a bâliņan gâbâ mâkâziņġâbapkât sâsân, Kristo, zekâren ziap. Narâk ziren bukurâpniņ zengât kâsa op sirâm ñâtik dâp Anutu mâteņan sâm bâliņ kwatziņġâmap, zâk kâbakņine giarip. ¹¹ Bukurâpniņâ zen Râma gilâmņanġât imbaņan Sataņ sot agom kâtigem walâwe. Kembugât den kenġât buņ sâm muyagem Sataņġât den mem gei kwarâwe. Oi ândiândiziņ mân aņġân kârâm buņ upapkât sâwe. ¹² Zorat sumbem sot zoren ândie, zen sâtâre upi. Ka hânân sot saruyân ândie, yei, zen dap upi? Sataņ zâk zengâren gam kuk op

ândiap. Narâkñâ kek âkâbap, zo nângap. Zo nângâm kuk op ândiap.

Oânâ ambân kâsa okñangip.

¹³ Oâ zâk hânân kâbakñine gemñâ nângâm ambân katep meip, zâk kâsa okñangâm molim arip. ¹⁴ Oi ambân zo nii utak patâ abâtzatñâ pindâne mulumgât kenğât op mirâ kamân kâtikñan tâtat mâmeñan tik arip. Zoren kendon karâmbut sot torenñâ galem okñangâm ândiwe. ¹⁵ Ambân zâk ari mulumñâ too patâ mogari gem too uurup patâ oip. Too zorâñ ambân zo lum âibam oip. ¹⁶ Oi hânñâ ambân beknan mem hân mâtâp oi too patâ zo zoren geim nanğip. ¹⁷ Yatâ oi ko oâ zâk ambân zorat kuk opñâ kâmut gakârâpñâ zângobam arip. Anutugât gurumin den lumñâ Yesugât sinji zo mem ândime, zo zângobam arip. ¹⁸ Oi zâk saru sâtñan gei sagân kirip.

13

Saru umñan gâbâ zuu kâtikñâ ñâi kopgâip.

¹ Oi nâ eksa saru umñan gâbâ zuu kâtikñâ ñâi kopgâip. Zâk kâukñâ nâmburân zagât, goonâ bâzagât. Oi goonñan zo a kutâ pindok bâzagât tarâwe. Oi kâukñan kot kulem zeip, zo den bâliñâ zeip. ² Tobatñâ wâu patâ yatâ. Sâlâpñâ, pusi yatâ. Lâuñâ, zuu kâtik laionğât lâuñâ yatâ. Oi oâ zâk imbañâ pindâm zâkkât tâtarân tap kembu otziñgâbapkât sâip. ³ Zuu zorat kâukñâ ñâi use patâ op mumuñangât dâp yatâ egâwan. Useñâ zo sogei âlip oip. Oi hân dâp anâ anâ, zen zuu zo molim ek zâkkât nângâne imbañâ oip. ⁴ Oânâ

zuu kâtik zo imbaņâ pindip, zorat um kâtik a, ziņâ sâm âlip kwâkņanġâwe. Oi zuu zo sâm âlip kwâkņanġâm sâwe, “Zuu zorat tobat ņâiņâ ândiap? ņâiņâ dap mo dap okņanġâbap?”

⁵ Zuu kâtik zo sâk mâme opņâ zâizâiņ den sâm den sumunņâ sâbapkât sâm pindip. Oi Anutuņâ zuu zo (sirâm 1 tausen 2 handeret 60) kâin 42 yatâ umņan nepņâ tuubapkât narâk nânġanġip. ⁶ Oi zu kâtik zorâņâ Anutu zikņâ sot kutsiņġiņâ sot tâtatņâ sot sumbemân ândime, zen sâm bâliņ kwatziņġâm ândeip. ⁷ Oi Anutugât siņġi a kâsa otziņġâm zânġobapkât oâņâ sâip. Oi hânņâ hânņâ, a sâk top top sot den gându top top, zengât a kutâ upapkât oâņâ imbaņâ pindip. ⁸ Oi hân a ziņâ ekņâ sâm âlip kwâkņanġâbi. Râma kune moip, zâk mârum hân mân muyageibân kutziņâ ândiândigât ekabân mân kulengoip, a zen zo zuu zo yatâ okņanġâbi.

⁹ Kindapziņoot ândie, zen den zi nânġâm kwâtâtibi, ¹⁰ “ņâi zâk tâk namâġât siņġi oipņâ tâk namin pambi. ņâi zâk kâmbamġât siņġi oipņâ kâmbamņâ koi mumbap.” Oi Anutuņâ siņġi a zen nânġâm pâlâtâņ kwap kâtigem ândibigât sâip.

Hân kâligen ġâbâ zuu ņâi kopġâip.

¹¹ Oi hân kâligen ġâbâ zuu kâtikņâ ņâi kopġâi egâwan. Zâk Râma yatâ kâukņan gooņâ zagât zeip. Oi diņâ sâip, zo oâ diņâ yatâ. ¹² Oi zuu zorâņâ zuu mârum kopġâip, zâkkât imbaņâ zo mem nep tuum kâtigeip. Zâkņâ sâi hân a ambân ziņ zuu ņâi use opņâ âlip oip, zâk mâpâsiwe. ¹³ Oi zuu kâtik zagâtņâ, zâk kulem sen mârât patâ tuumap. Zâkņâ sâi sumbemân ġâbâ kârâp ġem ġâi a ikme.

Kulem zo sot sen mârât nâmbutņâ tuugi igâwe. ¹⁴ Kulem yatâ zo zuu ņâi zâkkât mâteņan tuugi a ziņ ekņâ umziņ gulip oi zuu mârūm use op sogeip, zâkkât lopio sobibigât dâzâņgoip. ¹⁵ Lopio zo sobim pane kiri zuuņâ lopio waatņāņgi zaat den sâip. Zâk yatâ upapkât Anutuņâ nâņgâņāņgip. Lopio zâk sâi a ziņ mân sâm âlip kwâkņāņgâwe, zen zâņgone muwe.

¹⁶ Oi a zâizâiņ giginâ, sikumziņoot sot sikumziņ buņâ, a kutâ sot kore mâman a, zo aksik sâi bitziņ bongen mo mâteziņan undip tuuwe. ¹⁷ Oi zuugât undip sâkziņan tuuwe, zo zâkkât kutņāņgât teņgâ. Oi undip mân mem ândiwe, zen kut ņâi ņâi sâņgân mimbegât pâke parâwe. ¹⁸ A nâņgânâņgâziņootņâ zuu zirat teņgâ sot topziņ sâlâpkum nâņgâbi. Teņgâ zo agât kutņāņgât teņgâ. Teņgâ zo 666.

14

Râma sot kâmut gakârâņņâ Sioņ bâkņan kirâwe.

¹ Nâ eksandâ Râmaņâ Sioņ bâkņan kiri egâwan. Oi zâk sot 144 tausen, a yatâ zorâņ kirâwe. Oi mâteziņan zikņâ sot Ibâņāņgât kot zeip, a yatâ zorâņ kirâwe. ² Oi sumbemân gâbâ kwamit patâ nâņgâwan, zo too sâmbon patâ kwamitņâ yatâ sot sumbem kwamitsâmap yatâ. Oi kwamit zo nâņga kâmam wâlōņ kwamit yatâ oip. ³ Zen sumbemân Anutuņâ tâtatņâ sot zuu âlip kimembut sot a patâ 24, zeņgât mâteziņan kep uņakņâ ņâi mem tarâwe. Kep zo a nâmbutņâ ziņ mân mime. A 144 tausen zeņak mime. Hânân gâbâ Yesuņâ

sângânziņ meip, zeņak kep zo mime. ⁴ A zo, ziņâ ambân sot bâliņ mân opņâ um salek ândiwe. Râmaņâ diiziņgi zâk sot tâtat mâme upme. Zen zo hân a zeņgâren gâbâ kândom Râma sot Anutu, zik siņgi upigât Râmaņâ tâbaziņ meip. ⁵ Oi lâuziņan gâbâ sarâ den mân gemap. Zen a târârakņâ.

Sumbem a karâmbut, zeņgât den muyageip.

⁶ Oi sumbemân sumbem a ñâi egâwan. Zâk nii yatâ sumbemân arip. Zâk hân a zeņgât den siņgi âlip zinsiņ kâtik, zo mem arip. Hânņâ hânņâ, sâk tobat ñâi ñâi, den gându topņâ topņâ, zeņgât mem arip. ⁷ Zâk den yu kambâņ sâm itâ sâip, “Zen Anutu hurat kwâkņangâm sâm âlip kwâkņangâbi. Zâk hâuņangât den sâsâņ narâk mâte uap. Hân sumbem sot saru sot too sinņâ sâi muyageip, zâk sâm mâpâsibi.”

⁸ Yatâ sâm ari kândâtņan sumbem a ñâiņâ gam zagâtņâ den itâ sâip, “Babiloņ kamân marirâp, ziņâ a kâmutņâ kâmutņâ diiziņgâne bâliņâziņangât um gulip nep âsagem laņ mâman a ambân op ândiwe.”

⁹⁻¹⁰ Oi kândâtņan sumbem a ñâiņâ gamņâ den kambâņ itâ sâip, “A ziņ zuu kâtik mo lopio zâkkâren pindiņsâm mâteziņan mo bitziņan zuugât undip mimbi, zo ko Anutugât kukņangât bonņâ yâmbâtņâ zo zeņgâren âsagibap. Zen Râma sot sumbem arâpņâ zeņgât mâteziņan kârâbân geim kât kârâpņandâ ziņgesei sâknam patâ nâņgâm zâimambi. ¹¹ Oi kârâpņâ a zo yatâ ziņgesei, zorat kâbakņâ zo zâim zemâmbap. Zorat a zen zuu patâ sot lopio mâpâsime sot a mâteziņan zuugât undip zeip, zen ârândâņ sâknam nâņgâm

sirâm nĕtik nĕngĕm zĕimambi.” ¹² Zorat narĕk zoren Anutuĕa siĕgi a zen Anutuĕat gurumin den sot Yesuĕat den siĕgi zo mem kĕtigem ĕndibigĕt sĕip.

Kembugĕt kĕmurĕn ĕndim muwe, zengĕt den.

¹³ Sumbemĕn gĕbĕ den nĕi itĕ nĕngĕwan, “Gĕ den itĕ kulengu, ‘Narĕk ziren topkwap Kembu sot pĕlĕtĕŕ op ĕndine zĕngone mumbi, zengĕt nĕnga sĕtĕrenĕoot upap.’ Kaapumĕa itĕ sap, ‘Perĕkĕak, zengĕt nĕnga sĕtĕrenĕoot upap. Zen nep patĕziĕa tuum nanĕamĕa tap nĕngĕbi. Oi orot mĕmezĕnĕĕat bonĕa ĕinetĕ muyageziĕĕabap.’”

Hĕnĕn Kembugĕt a gĕsĕzĕngobap, zorat dĕp muyageip.

¹⁴ Oi nĕ eksa zari unumunum kĕukĕu muyagei egĕwan. Oi unumunum kwĕkĕŕ nĕi tĕip, tobatĕa a yatĕ. Kĕukĕŕ a kutĕ pĕdok nĕi tĕip, zo goide kĕtĕa tuutuĕa. Bikĕŕ sĕu sĕtĕoot mem tĕip. ¹⁵ Oi tirik namin gĕbĕ sumbem a nĕiĕa gemĕa unumunum kwĕkĕŕ tĕip, zo itĕ sĕm dukuip, “Gĕ sĕugandĕ kĕlamĕn bonĕa mĕnĕĕĕt me. Bonĕa mimiĕnĕĕat narĕk mĕte uap. A minduzĕngĕm kĕsĕpzĕngozĕngon narĕk mĕte uap. Kĕsĕpzĕngone hĕuĕa mimbĕĕat narĕk mĕte uap.” ¹⁶ Yatĕ sĕi unumunum kwĕkĕŕ tĕipĕa sĕuĕa mem hĕnĕn bonĕa zo mĕnĕĕĕrip.

Bĕliĕ mĕme ziĕa hĕuĕa mimbĕ, zorat dĕp muyageip.

¹⁷ Oi sumbem a nĕiĕa tirik namin gĕbĕ gem gĕip. Zĕk yatĕ sĕu sĕt kĕtikĕa mem ĕndeip.

18 Gâi sumbem a nêinê Kembangât sinji kut nêi nêi pâpannê zobâ gâip. Sumbem a zo, zâk Kembangât sinji nalemu uunê kârâp zorat galem op ândeip. Oi zâk bukuñê sâu sât kâtik mem ândeip, zo den sumbuñê itâ dukuip, “Sâugê zorân hânân bonnê mânânngât nanğâ. Hânân wain bonnê mârûm bâsigiap.” (Den sumbuñê zi Anutuñê bâlin mâme a hâuñanğât tâmbetzânğobapkât sâip.) 19 Sâi sumbem a bukuñandâ sâu mem kin hânân wain keetnê mânânngâtñê mem Anutu um kukñanğât ombon patin pâi giarip. 20 Oi kamân âkñan ombon patin pâi giari lân kwândâline gilâm gem zeip. Gilâm gem zeip dengân patânê op binbinñê zo hânân gâbâ bâu biosi sângânñan yatâ. Oi dengân kêreñanğât tenğânê ko 300 kilometa zo yatâ zeip.

15

Kembangât kore a zinê kep miwe.

1 Oi sumbemân sen mârât nêi egâwan. Sumbem a nâmburân zagât, zen kut nêi nêi sâtñoot kâmut nâmburân zagât mem kirâwe. Kut nêi nêi zo âsagem nanji Anutuñê kukñanğât op dum mân tâmbetzânğobap.

2 Oi saru nêi egâwan. Wikin yatâ sot kârâp bâlam mâpotnê zeip egâwan. Oi a zuu kâtik sot lopio kâsa otzikâm kâtigem walâzinğawe sot a mâteziñan zuugât undip zenğâren mân zeip, a zo, zen Anutuğâren gâbâ kâmam wâlön mem saru sâtñan kine zinğirâwan. 3 A zen Anutuğât kore a Mose zâkkât kep sot Râma zâkkât kep itâ sâmu mem ândiwe,

“O Kambu Anutu, imbanġa mariġġa, orot mġmegġa zorat nġngindġa imbanġa opmap. Hġnġġa hġnġġa zeġġġat a kutġa, kut ŋġi ŋġi opmat, zo tġrġrġk. ⁴ Kambu, gġ ŋġiġġa hurat mġn kwatgibap? Zo yatġa mġn taap. Ŋġiġġa kutkġa mġn sġm ġlip kwġpap? Zo yatġa mġn taap. Gġ kġnok hġlġluyġk, zorat a kġmutġġa kġmutġġa zen gġgġren ga mġpġsegibi. Gġ hġuġġġġġat nep tuuna top muyagiap.”

Sumbem a nġmburġn zagġt hġkopziġoot kirġwe.

⁵ Oi eksandġa sumbemġn tirik namin umġġa ŋġi hġlġlu sġsġġ, zorat mġtġp pġroġsġm kirip. ⁶ Mġtġp pġroġsġi sumbem a nġmburġn zagġt, zen kut ŋġi ŋġi sġtġoot kġmut nġmburġn zagġt mem kirġwe. Zen namin gġbġ gem gawe. Zen hġmbġziġ kġukġu mem ġndiwe. Oi dimġziġġan mġpaġ goide kġtġġa tuutuġġa zo zeip. ⁷ Oi zuu ġlipġġa kimembut kirġwe, zeġġġren gġbġ ŋġiġġa sumbem a nġmburġn zagġt zo hġkop nġmburġn zagġt ziġġip. Hġkop zo goide kġtġġa tuutuġġ. Hġkop umġġan Anutu ġndiġndi mariġġġġat kukġġġġat bonġġa piksġm zeip. ⁸ Oi namġ kġligen Anutugġt ġsakġġa sot imbanġġġat kaapumġġa zo piksġm zeip. Oi sumbem a nġmburġn zagġt zen kut ŋġi ŋġi sġtġoot kġmut nġmburġn zagġt mġn muyagiwegġt tirik namin zġizġiġġġġat mġtġp pġke kwġip.

16

Sumbem a ziġġa hġkobġn gġbġ kut ŋġi ŋġi hġnġn lokine geip.

¹ Namâ kâligen gâbâ den kâtik gâi nângâwan. Zo sumbem a nâmburân zagât zo itâ dâzân goip, “Zen âi hâkop nâmburân zagât zoren gâbâ kut nâi nâi sâtziņoot zo lokine Anutugât kukņanġât bonņâ hânân gibap.”

² Sâi sumbem a kânok zâkņâ âim hâkopņan gâbâ kut nâi lokei hânân giari zuu kâtikņanġât undip mâteziņan mem ândiwe sot a lopiogâren pindiņsâwe, zen sâkziņan use kâtik sot use kârokņoot muyageziņgip.

³ Oi sumbem a zagâtņâ âi kut nâi saruyân lokei giarip. Giari saruņâ gilâm oip. A mumuņanġât gilâm yatâ oi saru zuuņâ mom nanġâwe.

⁴ Oi sumbem a karâmbuņâ hâkobņan gâbâ kut nâi lokei tooyân sot too sinņan giari gilâm oip. ⁵ Oi sumbem a too galem tâip, zâkņâ itâ sâi nângâwan, “Ga hâlâlû ândeinņâ ândiat. Tosagât hâuņâ, zorat nângindâ târârak uap. ⁶ Kembugât sinġi a sot Propete a zânġom gilâmziņ tâmbetkuwegât gilâmâk ziņġâna nimbi. Zo dâbâk otziņġat.” ⁷ Sâi Kembugât sinġi kut nâi nâi pâpanņan gâbâ den itâ nângâwan, “Perâkņak. O Kembu Anutu, imbaņâ mariņâ, hâuņâ ziņġat, zo dâpziņan uap.”

⁸ Sâi sumbem a kimembuņâ zâkņâ hâkopņan gâbâ kut nâi lokei mirâsiņân arip. Ari mirâsiņâ kârâp opņâ a doņbep ziņġeseip. ⁹ Oi a zen maanņâ ziņġeseip. Zen umziņ melân Anutu hurat kwâkņanġâbigât Anutuņâ kut nâi nâi zo sâi âsageip. Oi zen umziņ mân melânâwe. Buņâ. Zen Anutu sâm bâlġi kwâkņanġâwe.

¹⁰ Sumbem a bâtnâmbuņâ zâkņâ zuugât tâtarân hâkopņan gâbâ kut nâi lokei giari zâk sot a

ambân gakârâpnâ zenğât hân boņ zo nâtâtiksâm zeip. Oi a zen sâknam patâ nângâm biyaknâ nâmbâlamziņâ hârârânsâmņâ takâ zeip. ¹¹ Oi sâknam sot useziņaņgât opņâ Anutu, sumbem mariņâ sâm bâliņ kwâkņaņgâwe. Oi zen umziņ mân melâņ ândi mâmanziņ bâliņâ zo mân birâwe.

¹² Sumbem a nâmburân kânokņâ hâkopņan gâbâ kut nâi lokei Euparata too patin giarip. Giari too kârâksâip. Kârâksâi mâtâp âsageip. Mirâsiņ takâtakâņan gâbâ a kutâ sot kâwali arâpziņâ gabigât yatâ muyageip. ¹³ Oi nâņâ eksandâ oâ lâuņan gâbâ sot zuu kâtik lâuņan gâbâ sot propete sarâņâ zenğât lâuziņan gâbâ wâke bâliņâ karâmbut, tobatziņ kaņ yatâ op gawe. ¹⁴ Zo zen wâke bonņâ. Zen sen mârât top topņâ tuubigât imbaņâ zemziņgop. Oi zen hân dâp a kutâ âi minduziņgâmņâ Anutu, imbaņâ mariņâ, zâkkât narâk patâ zo mâte oi kâsa op gâm kâmbam kumbi.

¹⁵ Oi nâ den nâi itâ nâņgâwan, “Nâ Yesu, itâ sa nâņgânek. Zen narâknâ mân nâņgâne kek gâbat. Zorat nâi zâk sâk bârak ândim aņun opapkât sâk pâkeņâ mem pam um gwâlâgwâlâ ândibap. Yatâ upap, zo ko zâkkât nâņga sâtâreņoot upap.”

¹⁶ Oi wâke zen hân dâp a kutâ Yudaia hânân minduziņgâwe. Hân zorat kutņâ Yuda denân Hamagedoņ sâme (Niņ denân ko Magedoņ bakņâ).

¹⁷ Oi sumbem a nâmburân zagâtņâ hâkopņan gâbâ kut nâi lokei sumbem kabâņan geip. Gei tirik namin Anutugât tâtatņan gâbâ den kâtikņâ nâi itâ sâip, “Mârum âkap.” ¹⁸ Hânpan sot kaņkundundun

sot sumbem kwamit patā muyageip. Wāriņ patā ņai meip. Wāriņ yatā zo mārūmņan mân meip. ¹⁹ Oi kamān patā zo âbāņgoi karāmbut oip. Oi hānņā hānņā a zeņgāt kamān patā giligālsāip. Babiloņ kamān patā zo yatik Anutu kukņāņgāt op tâmbetkoip. ²⁰ Oi saruyān tâunanān zo aksik âbāņgum saruyān geiwe. Oi hānān bakņā zen âbāņgum naņgāwe. ²¹ Oi sumbemān gābā sumbem tipņā patā patā map yatā ubā gem ga sārätzāņgoip. Zāņgoi Anutu sām bāliņ kwākņāņgāwe. Sumbem tipņā zo gem tâmbetzāņgoip, zorat op sām bāliņ kwākņāņgāwe.

17

Ambān ņai zuu kuriņ kwākņan tâip.

¹ Oi sumbem a nāmburān zagāt hākop mem āndiwe, zeņgāren gābā ņaiņā ga itā dātņogip, “Gā gāna mātāp ambān patā too doņbep naņgāmņan āndimāp, zo tirāpgobat. Tirāpgomņā hāuņā mimiņāņgāt den dāgobat. ² Hān a kutā ziņ ambān zo zākkāren gam zāk sot laņ māman upme. Oi hānņā hānņā a zen zāk sot bāliņ op um gulip upme.”

³ Yatā dātņom diinigi Kaapumņā tirāpnogi itā egāwan. Mirā kamān kātikņan ambān ņai zuu kuriņā kwākņan tâip. Zuu zorat sākņan kot bāliņā top top zeip. Oi zuu zo kākūņā nāmburān zagāt. Goonā bāzagāt. ⁴ Oi ambān zo hāmbāņā kāmbum sot kuriņā mem āndeip. Oi neuleņā sāņgān zāizāiņ zo sākņan dāp op zeip. Oi bikņan hākop goide kātņā tuutuūņ tâip. Oi hākop zorat umņan kut ņai ņai sumun kārōk piksām zeip. ⁵ Ambān

zorat mâtenjan den sumbuja ita zeip, “Laj mâme ambân zengât patâziña sot hân kwâkjan bâlinj top top zorat mamña. Babilonj kamân patâ, nâ.” Den yatâ zo mâtenjan zeip. ⁶ Oi ambân zo Anutugât sinji a sot Yesugât sinji den mem ândine zângowe, zengât gilâm nemña um gulip oi egawan. Zo ekña nâ imbanjânâ buj oip.

Zuu kâukña nâmburân zagât, zorat den.

⁷ Yatâ ua sumbem anja ita mâsikânigip, “Gâ wangât nângâna imbanja uap? Nâ ambângât topña sot zuu kâukña nâmburân zagât sot goonja bâzagât, zorat topña dâgoga nângâ. ⁸ Zuu kâtikña egin, zo mârûm ândeipña narâk ziren mân ândiap. Oi zâk bet simân gâbâ koptam tâmbet agoagonj kâtikjan geibap. Zuu zo mârûm ândeip. Oi narâk ziren mân ândiap. Oi bet gâbapkât a hânân ândie, zen ekña sâm âlip kwâkjanngâbi. Zen kutziña hân muyageibân gâbâ ândiândigât ekabân mân kulemgune zeip, a zo, ziña yatâ upi.

⁹ Zi a nângânângânootña den zi nângâm kwâtâtibap. Zuu kâukña nâmburân zagât, zo bakña nâmburân zagât. Bakña zoren laj mâman ambân zo tâtat mâme opmap. ¹⁰ Oi zuu kâukña nâmburân zagât, zoren zen a kutâ nâmburân zagât. A kutâ bâtnâmbut, zen buj urawe. Njai ândiap. Oi njai gâtâm muyagibap. Zâkña muyagemña narâk pânkânok ândibap. ¹¹ Zuu mârûm ândeip, oi narâk ziren mân ândiap, zâk a kutâ nâmburân zagât zengâren târokwai nâmburân karâmbut upi. Oi tâmbet agoagonjan geibap.”

Goonĵâ bâzagât, zorat den.

¹² “Goonĵâ bâzagât egin, zo a kutâ bâzagât. Narâk ziren mân op ândie. Gâtâm âsagibi. A kutâ nepziņâ topkwapņâ narâk pânĵânok zuu sot a kutâ op ândibi. ¹³ A zen umziņ kânogâk zeï zuugât kore op kâwaliziņ bikņan pam ândibi. ¹⁴ Oi Râma sot kâmbam kumbi. Oi Râma zâk kâtigem zâņgom kâbakņezingâbap. Wangât, Râma zâk a kutâ sot a zâizâiņ aksik patâ walâziņgâm Kembu patâ op kinzap, zorat. Oi a kâmut zâk sot tâtat mame upme, zen gâsum sâlâpzâņgoip. Oi zen zâk sot pâlâtâņ op kâtigem ândie.”

Ambângât den.

¹⁵ Sumbem aņĵâ den yatâ sâmņĵâ târokwap dâtnogip, “Laņ mâman ambân too doņbep naņgâmņan ândei eksat. Too zorâņ a hânņĵâ hânņĵâ sot a sâk tobat ņâi ņâi sot den gându ņâi ņâi. ¹⁶ Oi a kutâ bâzagât zen sot zuu ârândâņ laņ mâman ambân zo kâsa okņaņgâm hâmbâ gakâņĵâ beķņan mem naņgâne sâk bârak tâi sunumņĵâ nemņĵâ siņitņĵâ kârâbân une simbap. ¹⁷ Oi zo yen mân upi. Anutuņĵâ umziņan den zo pâi diņĵâ lum um kânok oi zuu kore okņaņgâm kâwaliziņ bikņan pam ândine Anutugât den bon upap. ¹⁸ Oi ambân eksat, zo kamân patâ. Zâk hân dâp a kutâ otziņgi kore okņaņgâbigât imbaņĵâ zemņāņgap.”

18*Babiloņ kamân giligâlaksâbap, zorat den.*

¹ Oi sumbemân gâbâ sumbem a ņâi gâi egâwan. Zâk kâwaliņĵâ imbaņĵâ zemņāņgip. Hânân gem gâi

âsakņandâ donbep âsagem zeip. ² Zāk den kâtikņā den sām sâip,

“Babiloņ kamân patâ giligâlaksap. Wâke zeņgât kamân uap. Wâke bâliņâ zoren âi tâtat mâme upi. ³ Zoren nii bâliņâ top top, zeņgât kamân uap. Kamân mâirâp ziņâ hân dâp a zen waiņ too ziņgâne nem um gulip op ârândâņ laņ mâman urâwe. Oi hângât a kutâ zen kamân zoren gam bâliņâ nep tuum ândiwe. Oi hân dâp aņgâgwaņgâ a zen kamân zorat sikumgât aņgâgwaņgâ op sikumziņoot urâwe. Zorat opņā giligâlaksap.”

Kamân patâ Anutuġât sâtkât giligâlaksâbap.

⁴ Sumbemân ġâbâ Kembuġât den kâtikņā itâ âsagei nâņġawan,

“Arâpnâ, zen kamân zo birâm âinek. Zen zoren ândim bâliņâziņ betziņan mimbegât. Oi kut ņâi sâtņoot zeņġâren zâibapkât. ⁵ Kamân zorâņâ bâliņâ kwâkņan kwâkņan zem zari sumbem weegap. Oi zi Anutuņâ tosaņaņġât sap. ⁶ Kamân mâirâp ziņ bâliņ otziņġawe, yatik otziņġabi. Oi hâuņâ zo walâm otziņġabi. Ziņâ too kâtik ziņgâne niwe. Zeņġoot too kâtik kâtikņā ņâi ziņgâne nimbi. ⁷ Zen zâizâiņ op sii nalem kep kâmam tuum ândiwe, zorat dâp yatik sâknam sot umbâlâ muyageziņġabi. Ziņâ umziņan itâ sâme, “Ņâiņâ mân walâniņġâbap. Um âlebân ândim zâinat.” ⁸ Yatâ sâmegât sirâm zorenâk kut ņâi ņâi sâtņoot zeņġâren muyagibap. Mâsek sot

isem umbâlâ sot pu. Oi kârâpnâ kut nâi nâi sem kamân zo ârândân simbap. Oi Kambu Anutu, zâk imbanâ mariñandâ tosaziñâ mâkâbap.

Kamân zo sei a ziñ ekñâ umbâlâ upi.

⁹ Oi hângât a kutâ, zen kamân zorat mâirâp zen sot lañ ândiândiñ op sot bâliñâ sot sii nalem kep kâmam op ândiwe. Zen kamân zorat kârâp kâbakñâ zari ekñâ umziñ bâlibap. Umbâlâ op isebe. ¹⁰ Zen kamân zorat hâuñangât keñgât op kârebâk kin itâ sâbi, “Yei, yei, kamân patâ, Babilon kamân kâtikñâ, gâ hâuñâ kegâk muyagegi-gap.”

¹¹ Anğâgwangâ a kamânñâ kamânñâ, zen sikumziñ nâiñâ sângân mimbap sâm isem umbâlâ upi. ¹² Sikum âlip top top itâ anğâgwangâ urâwe. Goide kât, kât, kwâlak sângân patâ, sângum neulenoot kuriñâ sot kâmbum, nak, bâu patâ Elepangât goonâ. Oi kut nâi nâi nakñâ tuume sot kâtñâ tuume. ¹³ Nalem wârânñoot topñâ topñâ sot too hitomñoot topñâ topñâ, wain too, kelâk, nalem top topñâ sot râma, makau, biosi, a lalan sot kore a ambân. Kut nâi nâi zo sângân zâizâiñ yatâ anğâgwangâ urâwe. Anğâgwangâ a ziñâ kamân zorat marirâpnâ zeñgât itâ sâbi, ¹⁴ “Bonñâ muyaginat sâm ândime, zo buñ op nanğap, Oi sândokñâ zo buñ oip. Oi neule mot zo gulipkoip. Dum mân muyageziñgâbap.”

¹⁵ A kut nâi nâi anğâgwangâ op kât sikumziñoot urâwe, zen kamân zorat hâuñangât keñgât op kârebân kin isem umbâlâ op itâ sâbi, ¹⁶ “Yei, yei, kamân patâ, gâ pet hâmbâ neulenoot mem

ândein. Oi neule top topnâ sângân zâizâin zo kegâk buñ uap. Kut nâi nâi zo kek tâmbetkum nângap.”

¹⁷⁻¹⁸ Oi wanğâ mariñâ sot wanğâ galem a sot wanğâ nep a zen kamân zoren sikum lam âim game, zen kamân kêrâpkât kâbaknâ zari eknâ kêrebân tapnâ isem umbâlâ opnâ sâbi, “Kamân patâ itâ zo mân taap.” ¹⁹ Zen umbâlâ opnâ suundum âlat amit âgirâp op itâ sâbi, “Yei, yei, kamân patâ, gâgât op wanğâ mariñâ zen kât sikumziñoot urâwe. Kamân zi sâp kânok tâmbetkuap.”

Kamân patâ zo hiriñsâm balo op zimbapkât sâsân.

²⁰ “Sumbemân ândie, zen sâtâre upi. Anutugât sinji a sot Aposolo sot Propete, zen sâtâre upi. Kamân patâ zorat mâirâpnâ zinâ bâlin otziñgawe, tosa zorat hâuñâ Anutuñâ ziñgap. Zorat sâtâre upi.”

²¹ Den yatâ muyagei sumbem a imbanñhoot nâinâ kât patâ nâi mem zaatnâ lum pâi saruyân giari ko itâ sâip, “Babilon kamân patâ zo yatik kâbakñibap. Oi buñ op kwâtâtibap. ²² Kep kâmam sot uluwet mo lâmun zorat kwamit zoren mân âsagibap. Oi bet kulem a zen zoren mân tuubi. Nepkât kwamit mân âsagibap. ²³ Oi kêrâp âsakñandâ zoren mân âsagibap. Oi a ambân mianğânâ kwamit mân âsagibap. Anğâwanğâ a zoren ândiwe, zen hân toren toren zeñgât walâziñgâm zâizâin op ândiwe. Kamân zorat kware suñâ zorân hân dâp a umziñ gulipkoip.

²⁴ Propete a sot Anutugât sinji a hân dâp zânğowe,

zenġât gilâm zorat tosa kamân zo zâkkâren zeipkât yatâ oknjanġip.”

19

Sumbemân sâtâre utne Yohaneġâ nânġip.

¹ Oi sumbemân a kâmut patâ zen sâtâre utne kwamit nânġâwan. Zen sâm âlip kwap itâ sâwe, “Oe, kubikkubik sot neule âsakġâ sot imbanġâ zo Anutuniġ, zâkkâren ziap. ² Zâkġâ kamân zorat tosa hâuġanġât nep tuugi bonġâ sot dâp opmap. Laġ mâman ambân zâkkât kamân mâirâp, ziġ hân dâp a zen sot laġ ândinetâ ko tâmbetzânġoip. Zenġât tosaziġanġât hâuġâ ziġip. Oi Anutugât kore arâp zânġone muwe, zorat tosa zo mâkâm ziġip.”

³ Yatâ sâmġâ dum sâwe, “Oe, kamân patâ zorat kâbakġâ zâim zemâmbap.” ⁴ Oi a patâ 24 sot zuu âlipġâ kimembut zen neule tâtatġan tâip, Anutu, zâkkât kiġ topġan gei tap sâm mâpâsem itâ sâwe, “Oe, zo perâkġak. Anutu sâm mâpâsinâ.” ⁵ Oi tâtatġan gâbâ den nâi itâ muyageip, “Anutugât kore a zâizâiġ sot giġiġ, zen Kembu hurat kwapġâ sâm âlip kwâkġanġânek.”

Râmagât sâtâre.

⁶ Oi sumbemân a ambân donġep patâ sâtâre utne kwamitġâ nânġâwan. Zo too sâmbon kwamiragome yatâ sot sumbem kârâmap yatâ. Den itâ sâne nânġâwan, “Oe, Kembu Anutuniġâ kembu otniġâmâp. ⁷ Zorat nen sâtâre op sâm âlip kwâkġanġânâ. Oi Râma ambân mimbam uapkât sâtâre patâ muyagibap. Râmagât ambân siġiġâ, zâk târâkbârâk uap. ⁸ Zâk sânġum kâukâu mem

ândibapkât nângânḡip.” (Sâḡum kâu zirânâ Anutugât sinḡi a zeḡgât orot mâmezîḡ târârak.)

⁹ Oi sumbem anâ den ḡai itâ dâtnogip, “Kem-bunâ itâ sap, ‘Gâ itâ kulemgû. Râmagât sâtâre op sii naleḡ nimbigât zop sâip, zeḡgât nânḡa sâtâreḡoot uap.’” Yatâ sâḡḡâ sâip, “Den dâgogan, zo Anutugât den bonḡâ.” ¹⁰ Yatâ dâtnogi nâ kiḡ topḡan gei mâpâsibam ua kwâkânim itâ sâip, “Yatâ mân ot. Nâ kore a bukugâ. Bukurâpkâ Yesugât den mem ândime, zeḡgât bukuyâk. Gâ Anutuyâk mâpâsiban. Yesugât topḡâ sâḡ muyamuyage, zo Kaapumgât nep.”

Yohanenâ Yesu sot arâḡḡâ ziḡgirip.

¹¹ Oi nâ eksandâ sumbem pâroḡsâi biosi kâukâu ḡai tâi egâwan. Oi kwâkḡan tâip, zâkkât kutḡâ sâi bon opḡap sot sâi âsagemap. Zâk tosa hâḡḡḡât nep tuugi târârak opḡap. Bâliḡ mâme a zen kâmbamḡâ zâḡgomap. ¹² Sinâ toren toren tobatḡâ kârâp bâlam yatâ. Kâukḡan a kutâ pindok donḡep taap. Oi sâkḡan kutḡâ kuleḡgoi ziap, zo zikḡik sâlâpkum nânḡâḡap. ¹³ Oi hâmbâ kârep zo gilâm sanḡonsanḡonḡâ mem ândiap. Oi kutḡâ sâme, zo Anutugât sât. ¹⁴ Oi eksandâ ari sumbemân gâbâ sumbem kâwali a kâmutḡâ kâmutḡâ zen biosi kâu kwâkḡan tap moliwe. Hâmbâziḡ kâu timan âlipḡâ yatâ. ¹⁵ Oi zâkkât lâḡḡan gâbâ sâu sâtḡoot kopḡâḡap, zorânâ a zâḡgom kâbakḡezîḡḡâḡap. Oi tân kâtikḡâ mem ândim a kâmutḡâ kâmutḡâ, zeḡgât a kutâ op galem otziḡḡâḡap. Oi waiḡ bonḡâ ombonḡan pam kwândâline toonḡâ geimap, zâk yatik kâsarâḡḡâ zâḡgomap. Anutu, imbanâ mariḡâ, zâkkât kukḡḡḡât op yatâ otziḡḡâḡap.

16 Hâmân sôt soonân kârân kulem itâ ziap, “A kutâ sôt a zâizâiņ zengât Kembu patâ.”

Yesu zâk sâuņandâ kâsarâp zâņgobap.

17 Oi eksandâ sumbem a ñai maayân kiri egâwan. Zâk zoren kin nii sumbemân âim gawe, zen aksik den kâtik sâm dâzâņgoip, “Ganek. Anutuņâ sâi nalem patâ muyagibâmapkât ga mindunek. 18 A topņâ topņâ zengât sunumziņ nimbi. A kutâ sôt a sâtņâ kâwaliziņoot, a patâ sôt kore mâman a, a zâizâiņ sôt gigiņ ârândâņ mune sunumziņ nimbi. Oi biosiziņ yatâ munetâ sunumziņ nimbi.”

19 Oi zuu kâtik sôt hângât a kutâ sôt kâwali a gakârâpziņ mindune ziņgirâwan. Zen Biosi kâu kwâkņan tâmap sôt a gakârâpņâ kâsa otziņgânam gawe. 20 Oi zuu kâtikņâ sôt propete sarâņâ zet kâmbamân loreitâ gâsuzikâwe. (Mârum propete a sarâņâ zuu kâtikņangât mâteņan sen mârât top top tuum a zuugât undip mâteziņan zeip sôt a lopiogâren pindiņsâwe, zen um gulip kwatziņgip.) Oi zet gâsuzikâm kârâp sem zemap, zoren zâpane geiwet. 21 Oi nâmbutņâ ko biosi kâukâu kwâkņan tâip, zo lâuņan gâbâ sâuņâ gam zâņgom naņgip. Oi nii ziņâ gamņâ sunumziņ nemņâ âkon urâwe.

20

Sataņ tâk namin pambi.

1 Oi sumbemân gâbâ sumbem a ñaiņâ gem gâi egâwan. Oi zâk simgât mâtâp dooņgudooņguņâ sôt tâk kâtikņâ patâ mem gem gâip. 2 Oi zâk oâ, mulum sâņgiņâ, wâke zengât patâziņâ, Sataņ,

zâk gâsumñâ saamñâ kendon 1 tausen tâgân zim-bapkât Anutuñâ sâm pindip. ³ Sâm pindâm simân kâbakñei giarip. Giari mâtâp kâtikñâ doonjgumñâ mâtâp sâbânñâ mâtâp tuum doonjoip. Oi anñâ anñâ dum um gulip mân kwatziñgâm yenâk zem zei kendon 1 tausen âkâbapkât sâm pindip. Âki olañne gam narâk pânkânok ândibap.

A kândom zaatpi, zengât den.

⁴ Oi zorenâk neule tâtatñâ tap ari egâwan. Eksandâ a gamñâ tâtatñâ kwâkñan tarâwe. Zen a tosaziñgât den sâm kwâkâbigât sâm ziñgip. Oi a nâmbutñâ mârur Yesugât opñâ sot Anutugât den mem ândiwe, zorat opñâ gânduziñ mânânjgârâwe, zengât um dâpziñ egâwan. A zo, zen zuu kâtik sot zâkkât lopio mân mâtâsiwe. Oi zâkkât undip mâteziñan sot bitziñan mân mem ândiwe. Zengât um dâpziñ ziñgirâwan. Oi a zen sâkziñ gwâlâ utne ziñgirâwan. Oi zen Kristo sot a ambân kembu otziñgâm ândine kendon 1 tausen âkâbap.

⁵ Mumuñâ nâmbutñâ, zen ko mân zaatñâ kendon patâ 1 tausen âkâbapkât mambât zimbi. Zaatne ziñgirâwan, zo zaatzaat kândom. ⁶ Zaatzaat kândom, zoren zaatpi, zengât nânja sâtârenjoot upap. A zo târârak ândie. A yatâ zo mumuñâ zagâtñâ mân tâmbetzânjgobap. Zen Anutu sot Kristo kore otzikâm ândibi. Oi zâk sot a kutâ nep tuum ândine kendon patâ 1 tausen âkâbap.

Sataññâ tâk namin gâbâ gam a um gulip kwatziñgâbap.

⁷ Oi kendon patâ 1 tausen âki Satañ tâk olañne tâk namin gâbâ kopgâbap. ⁸ Kopgamñâ

a kâmutnâ kâmutnâ hân dâpnâ um gulip kwatziŋgâbam âibap. Oi a kâmutnâ Gogo sot Magogo zo minduziŋgâm um gulip kwatziŋgi kâmbam kumbigât gabi. Zen a ambân donbep, mân sâlâp zâŋgozâŋgoŋ yatâ. Tengâziŋ saru sak yatâ. ⁹ Zen gamnâ hân gânduŋ lân pitâm zem sipzâŋgowe. Anutugât a ambân kâmut sot kamân umnandâ gâsumap, Yerusalem, zo haamgubi. Yatâ utne sumbemân gâbâ kârâp gei ziŋgesibap. ¹⁰ Oi um gulip kwatziŋgâm ândeip, Sataŋ, zâk kârâp patâ semap, zoren pane geibap. Zoren zuu sot propete sarânâ zet mârum kâbakŋezikâne gei ândiwet. Zoren ârândâŋ nâtik sirâm sâknam patâ nâŋgâm ândim zâimambi.

Tosagât hâuŋâ mimbi.

¹¹ Oi nâ neule tâtatnâ patâ, kâukâu egâwan. Oi kwâkŋan tâi egâwan, zobâ hân sot sumbem zet âi buŋ urâwet. ¹² Oi a muwe, a zâizâiŋ sot gigiŋ, zen aksik tâtatnâ zorat topŋan kine ziŋgirâwan. Kine ekapnâ ekapnâ mem mâbâlakŋiwe. Oi ekap nâi mâbâlakŋiwe, zo ândiândi kâtikkât siŋgi a zengât ekap. Oi a muwe, zen ândi mâmanziŋŋgât den ekabân mârum kulemguwe, zo eknâ zengât den sâm kwâkâwe. ¹³ Oi saruyân a mumuŋâ ziwe, zo Anutuŋâ sâi aksik zaat gawe. Oi a mumuŋâ zen mumuŋâ kamânân ândiwe, zen aksik zaat gawe. Oi mumuŋâ zen ândiândiziŋŋgât topnâ sâmŋâ hâuŋâ melân ziŋgip. ¹⁴ Oi mumuŋâ sot mumuŋ kamân zo lum kârâbân pane giarip. Kârâbân geigeiŋ, zo mumuŋâ zagâtŋâ uap. ¹⁵ A ambân zen kutziŋâ ândiândi kâtikkât siŋgi a zengât ekabân kârum mân muyagemnâ kârâbân zâmbane geiwe.

21

Hân sot sumbem unaknâ muyagibabot.

¹ Oi nâ hân sot sumbem unaknâ zikirâwan. Sumbem sot hân sânjinâ, zet buņ urâwet. Oi saru zâk yatik buņ oip. ² Oi tirik kamân, Yerusalem unaknâ, zo sumbemân Anutugâren gâbâ gem gâi egâwan. Ambân nâi ayân pânâ neule okņanğame, yatâ oi egâwan. ³ Oi neule tâtatņan gâbâ den kâtiknâ nâi nânğawan, “Ek. Anutuņâ a zen sot ândibap. Zâknâ a ambân osetziņan tâtat mâme oi zen a ambân gakârâpņâ op ândibi. ⁴ Anutu zikņik zen sot ândim sinziņ toonâ sanğori zagâtņâ mân isebe. Narâk zoren mumuņâ mo âigirâp, sâknâm, umbâlâ, zo mân âsagibap. Kut nâi nâi sânjinâzo buņ op nanğâbap.”

⁵ Oi tâtatņan tâip, Kambu, zâknâ itâ dâtnogip, “Nânğâ. Nâ sa kut nâi nâi unaknâ muyagiap.” Yatâ sâmņâ sâip, “Gâ kulemgu, ‘Den zi, den bonğâ.’” ⁶ Oi itâ dâtnogip, “Hânân tuutuun, zo mârum âkap. Nâ kândom sot bet. Nâ kut nâi nâi top kwâkwat sot tuum nanğânanğân. Nâi zâk toogât nânği nâ ândiândi too sinņan gâbâ too aam pinda nimbap. Too zo sânğân buņ. ⁷ Nâi zâk Sataņ sot agom kâtigem walâbap, zâk too zo nimbap. Oi nânğâ zâkkât Anutuņâ ândia zâknâ nagât nannâ op ândibap. ⁸ Ka kenğât upme sot Kembuğât den mem birâbirân, kâmbam ku, laņ mâman a ambân, kware suņâ a, lopio hurat kwâkņanğame, sot den sarâ sâme, a zo, zen sim kârâbân ândim zâimambi. Sim kârâbân geigeiņ, zorânğâ mumuņâ zagâtņâ.”

Yerusalem kamân unaknâ sumbemân gâbâ gibap.

⁹ Oi sumbem a nâmburân zagât hâkopziñan kut nâi nâi sâtñoot piksâi mem kirâwe, zengâren gâbâ nâinâ nâgâren gam itâ sâm dâtnogip, “Gâna Râmagât ambân sinji tirâpgobâ.” ¹⁰ Oi Kaa-pumñâ diinim um bâbâlan kwatnigi Sumbem anâ diinim bak kêrep nâi tâip, zoren zâim tirik kamân Yerusalem, sumbemân Anutugâren gâbâ geip, zo tirâpnogi egâwan. ¹¹ Anutugât neule âsakñandâ kamân zo kâpim zeip. Kamân zo kât neule âsakñâ âlipñâ zo yatâ zorânâ tâip. ¹² Kamân zo poñ patâ saane haamgum kirip. Poñ zo mâtâp kubigâwe, zo kiin zagât. Oi hânghi kiin zagât. Oi mâtâp zorat kwâkñan sumbem a kiin zagât tarâwe. Oi hânghiyan Isirae a kâmut kâmutñâ kiin zagât, zengât kutziñ zeip. ¹³ Oi mirâsin takâtakâñan mâtâp karâmbut zeip. Oi mirâsin geigeiñan mâtâp karâmbut zeip. Oi toren-gen mâtâp karâmbut zeip. Oi toren-gen mâtâp karâmbut zeip. ¹⁴ Oi poñ topñan kât tandâ kiin zagât kin arip. Oi tandâ kiin zagât zoren Râmagât Aposolo kiin zagât zengât kutziñ zeip.

Yerusalem kamân unakñangât tobatñâ.

¹⁵ Sumbem a den dâtnogip, zâkñâ tân nâi goide kâtñâ tuutuunâ mem kirip. Tân zorân kamângât poñ sot mâtâpñâ zorat dâp mem kirip. ¹⁶ Kamân zo muruk toren toren kimembut. Parânâ sot binbinñâ sot kêrepñâ, zo dâbâk. Sumbem anâ tân mem kamân haamgum âim dâpkwâip. Tenğânâ 2 tausen 4 handeret kilometa oip. Parânâ binbinñâ sot kêrepñâ, zo dâbâk oip. ¹⁷ Tân mem ândeip,

zorāņ poņān pāi 66 kilometa oip. Aņā dāp tu-
umen yatik sumbem aņā mem āndim kamān zo
dāpkwāip.

¹⁸ Poņ zo kāt kākāu neulenoot, zorāņ tuuwe.
Oi kamān zo goide kātņā tuutuun. Kāt tobatņā
belo yatā oip. ¹⁹ Poņ tandā kāt sāņgān zāizāiņā
kulem ņāi ņāi tuutuun. Tandā kānok, zo kāt
kāu tobat belo yatā zorāņ tuutuun. Kāt zorat
kutņā Yaspa. Tandā zagāt, zo kāt gwālāgwālā,
zorāņ tuutuun. Kāt zorat kutņā Sapaia. Kāt
tandā karāmbuņ, zo kāt kāuņā tuutuun. Kāt zorat
kutņā Agate. Kimembuņ, zāk kāt kulemņā māpot
tuutuunā. Kāt zorat kutņā Emerali. ²⁰ Kāt tandā
bātnāmbuņ, zo kuriņ sot kāuņā māpot tuutu-
uņā. Kāt zorat kutņā Sadoniki. Tandā nāmburān
kānok, zo kāt kuriņandā tuuwe. Kāt zorat kutņā
Konelian. Kāt nāmburān zagāt, zo gimbaņandā
tuutuun. Kāt zorat kutņā Krisolait. Oi tandā
nāmburān karāmbuņ, zo kāt kāmbumņā tuutu-
uņā. Kāt zorat kutņā Berili. Tandā nāmburān
kimembut, zo kāt gimbaņoot māpot tuutuun.
Kāt zorat kutņā Topasi. Kāt bāzagāt, zo wāgān
sot gimbaņā māpot tuutuunā. Kāt zorat kutņā
Krisoparase. Tandā kiin kānok, zo kāt dengop
kuriņ yatā zorāņ tuutuun. Kāt zorat kutņā Ha-
iasinti. Tandā kiin zagāt, zo kāt kuriņ tobat
ņāi zorāņ tuutuunā. Kāt zorat kutņā Ametisi.
²¹ Hāņgi mātāp kiin zagāt, zo kaiput ņilip patā ņāi
zorāņ tuutuunā. Hāņgi ņāi ņāiņā zo yatik ka yatik
tuum āiwe. Kamāngāt mātāp, zo goide kāt ālipņā
belo yatā zorāņ tuum āiwe.

²² Kamān zoren tirik namā ņāi mān tāi egāwan.

Kembu Anutu, imbanĵa mariņĵa, zĀkņĀ tirik namāziņ uap. Oi Rāma zĀk ārandāņ. ²³ Oi kamān zoren Rāma zĀk kārĀp āsakņĀ uap. Oi Anutugāt neule āsakņĀ kamān zoren āsagemap. Zorāt kārĀp āsakņĀ mo kĀin sot mirāsiņ āsakņĀ, zorat mĀn sĀbi. ²⁴ HĀn dĀp a kĀmutņĀ kĀmutņĀ, zen Rāmagāt āsakņĀn zoren āndibi. Oi hĀn a kutĀ, zen kut ņĀi ņĀi neulenĵoot zo kamān zoren mem āibi. ²⁵ Kamān zoren mĀn ņĀtiksbapkat kamān zorat poņ mĀtĀp zo mĀn dooņgubi. ²⁶ HĀn dĀp a kĀmutņĀ kĀmutņĀ, zen kut ņĀi hurat kwapme, hikpārĀkņoot, neule ākņalenĵoot, zo mem kamān zoren zāibi. ²⁷ Oi kut ņĀi ņĀi sumunĵa zo mĀn mem kamān zoren bagibi. A ambĀn bĀliņĀ upme mo a ambĀn sarĀ sĀme, zen kamān zo mĀn bagibi. A ambĀn mĀrum āndiāndi kĀtikkat siņgi sĀip, kutziņĀ Rāmagāt ekabĀn ziap, zo zeņak kamān zo bagibi.

22

Āndiāndi too sot āndiāndi nak zo, zekāt den.

¹ Oi sumbem aņĀ āndiāndi too tirĀpnogi egāwan. Too zo salek, ālipņĀ. Zo Anutu sot Rāma zekāt neule tĀtatņĀ gobetņĀn gĀbĀ takĀm gemap. ² TakĀm gemņĀ kamān tĀnāmņĀn gemap. Oi too nĀmbut nĀmbut mĀtĀp ziap. Too sĀtņĀ toren toren zoren āndiāndi nakņĀ kin ariap. Nak zorat bonņĀ top topņĀ kiin zagāt. BonņĀ zorāņ kĀin dĀp muyagem hululunsĀmap. Oi hĀn dĀp a zen nak iinņĀ zo mem ālipziņ upi.

³ Kamān zoren kut ņĀi ņĀi bĀliņĀ mĀn zimbap. Oi Anutu sot Rāma, zekāt a kutĀ tĀtatņĀ zoren

muyagei arâpnâ zen zoren kore okɲaŋgâm ândibi. ⁴ Oi zâkkât si sânġânâ ek ândibi. Oi mâteziŋan zâkkât kutɲâ zo zimbap. ⁵ Kamân zoren mân nâtiksâbap. Oi karâp âsakɲâ mo maagât mân sâbi. Kembu Anutuɲâ maa yatâ âsageziŋgâbap. Oi kamân mâirâp zen a kutâgât nep tuum ândim zâimambi.

Sumbem aɲâ Yohane den dukui pindiŋsâm mâpâsibam oip.

⁶ Sumbem aɲâ itâ sâm dâtnogip, “Den zi bonɲâ, Kembu Anutuɲâ sâi Kaapumɲâ Propete a lâuziŋan den pâi sâwe. Oi Kembuɲâ sumbem aɲâ sânġonnogi kore a gakâɲâ zen kut nâi nâi kek âsagibap, zorât diɲâ nânġâbigât kut nâi nâi zi tirâpgogan. Kembu zâkɲâ itâ sap, ‘Nâ kek gâbat.’”

⁷ Nâi zâk ekap ziren den sumbuɲâ kulemgoi ziap, zo mulunâk mem ândei zâkkât nânġa sâtâreɲoot upap.

⁸ Oi Yohane, nâ kut nâi nâi zo ek nânġâmɲâ sumbem aɲâ kut nâi nâi zo tirâpnogip, zâkkât kiɲ topɲan ge pindiŋsâm mâpâsibam orâwan. ⁹ Yatâ ua ko kwâkânim sâip, “Yatâ mân upan. Nâ kore a bukugâ. Propete a sot bukurâpkâ zengât buku. Oi den ekap ziren ziap, zo mulunâk mem ândibi, zengât buku. Gâ Anutuyâk mâpâse.” ¹⁰ Yatâ sâmɲâ itâ dâtnogip, “Ekap zirat den sumbuɲâ zo mân dooŋguban. Den zo bon upapkât narâk wâtâp uap. ¹¹ Zorat bâliɲ mâme a zâk bâliɲ upâ sâm op ândibap. Oi a sumunɲâ nâi sumun upâ sâm op ândibap. Oi a târârak nâi târârak

ândibâ sâm ândibap. Oi um hâlâlu ândimapnâ um hâlâluâyâk ândibâ sâm ândibap.

¹² “Nângâ. Kembu nâ kek gâbat. Nep tuume, zorat dâp sângân mimbîgât mem gâbat. ¹³ Nâ kândom sot bet. Nâ topnâ sot kwaknâ. Top kwâkwatnâ sot tuum kwâkâkwâkânâ.”

¹⁴ Hâmbâziy sanjon kubikme, zengât nânga sâtârenoot uap. Zen sâm ziŋgi kamân zoren bagim ândiândi nak bonnâ nimbi. ¹⁵ Kamân âknan ândibi, zen ko a wâu ulin yatâ, kware sunâ a, a ambân lan ândiândiŋ sot lopio hurat kwapme, kâmbam kume sot sarâ den mem âknâlem ândime.

Yesunâ diiniŋâmap.

¹⁶ “Yesu nâ sumbem anâ sângongua zâknâ kâmut gakârâpnâ den zi sâm muyagem ziŋgip. Nâ Dawidigât kiun sot kâmnâ. Sângelak patâ âsagei zâkkât haŋsâbâ sâi tâkap sâme, zo nâ.

¹⁷ Kaapumnâ sot nâgât siŋgi ândime, zen nâgât itâ sâme, ‘Gâ gâban.’ Oi nâi zâk den zo nângâbapnâ yatik sâbap, ‘Gâ gâban.’ Nâi zâk toogât nângâm ziren gâbap. Nâi zâk zorat okŋanŋap oi ko ândiândigât too sângân buŋ pinda nimbap.”

Yohanenâ girem sâip.

¹⁸ Ekap ziren den kânŋan kulemguan, zo sâlâpkum nângâbi, zen girem dâzângobâ. A ziŋ umziŋanŋât op den nâi târokwapî, a zo Anutuŋâ kut nâi nâi sâtŋoot ekap ziren kulemguan, zoren târokwatziŋgâbap. ¹⁹ Oi a ziŋ den sumbuŋâ zi sâm gulipkubi, a zo, zengâren Anutuŋâ ândiândi

nakkât bonŋâ sot tirik kamângât sinji den zo yatik sâm gulipkubap.

Den murukŋâ.

²⁰ Den zi sâm muyagiwe, zo tânguapŋâ itâ sap, “Kembu, nâ kek gâbat.”

“Perâkŋak. Kembu Yesu, gâ gâban.”

²¹ Kembu Yesugât um lumbe zeŋgâren zâi zem zimbap. Perâkŋak.

Zo yatik.

SINGI ÂLIP EKAP
The New Testament in the Komba Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Komba long Niugini
copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Komba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

8e5b8dff-a54f-5e56-9b8c-1906f06b22d1